Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 213 (1463) ♦ Четвер, 14 листопада 1996 року ♦ Ціна договірна

У Кабінеті міністрам тісно не буде.

АЛЕ ЧИ ДИХНЕТЬСЯ ВІЛЬНІШЕ НАРОДУ?

Парламентська хроніка

Денне і вечірнє засідання 12 листопада

Нагальна потреба у кардинальному реформуванні Кабінету міністрів, схоже, у жодного з народних депутатів сумнівів не викликала. Багато хто з них прямо заявляв, що досить використовувати посаду прем'єр-міністра як розмінну монету у грі політиків (хтось з трибуни навіть розповів, як дивувався глава уряду однієї з сусідніх держав, коли йому представляли чергового, уже п'ятого, українського прем'єра). Досить промовисті цифри про маловідоме нам «урядове царство» оприлюднив на сесії перший віце-прем'єр Василь Дурдинець.

З'ясовується, лише за десять місяців цього року уряд прийняв 1325 постанов і 700 розпоряджень, підготував 307 законопроектів та 174 укази Президента України (не враховуючи кадрових). Нині апарат уряду щоденно опрацьовує дві з половиною тисячі документів, а з початку року «переварив» 564 тисячі.

Ось такий «котел», який лише зовні побілів (нещодавно головне приміщення уряду по вул. Грушевського перефарбовано у білий колір), а всередині чорний від кіптяви повсякденної роботи, у тому числі й тієї, від якої толку, як...

Отож, нічого дивного у тому, що на розгляд парламенту було представлено одразу аж три проекти закону про Кабінет міністрів України.

(Закінчення на 2-й стор.).

Москва: дайте води напитися, бо... ніде переночувати

Учора в Держдумі Російської Федерації мали розглядати проект постанови про статус Севастополя. З огляду на те, з яким завзяттям і рідкісною одностайністю 23 жовтня прийнято Закон «Про припинення поділу Чорноморського флоту», а також неодноразові заяви московських політиків про російський статус Севастополя, виникає майже впевненість: Росія знову взялася за «збирання земель».

МЗС України днями зробило заяву, в якій дії депутатів Держдуми РФ та окремих російських політиків (мається на увазі передовсім мер Москви Лужков) кваліфікуються «як висування територіальних претензій до України». «Нас не може не непокоїти загрозлива перспектива розгортання «війни законів» навколо Севастополя, розпочатої російськими парламентаріями першою жертвою якої можуть стати добросусідські відносини між Україною та Росією», — сказано в заяві.

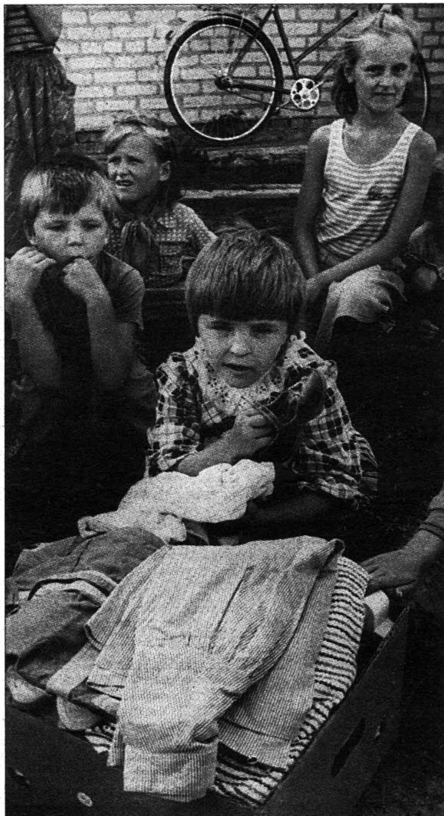
(Закінчення на 2-й стор.).

Російські війська мають бути виведені з України до 2000 року

Таку норму закладають у підготовлений для розгляду цього місяця Верховною Радою України законопроект «Про виведення військових формувань Російської Федерації з території України». Його автори — представники Української республіканської партії у парламенті. Про це на вчорашній прес-конференції у стінах парламенту заявили народні депутати-республіканці Богдан Ярошинський, Левко Лук'яненко, Микола Горбаль, Олександр Шандрюк.

Подробиці — в наступному номері «ГУ».

Поважають лише того, хто сам себе поважає

НАРІКАЄМО, жаліємося, кланяємося — такі ми, на жаль, є у більшості своїй. Ніби хтось прийде і зробить за нас те, що маємо самі зробити, самі перебороти. Не прийде, бо кожен сусід має свої інтереси. А то й претензії. Один зазіхає на ціле місто Севастополь, бо йому, бачте, ніде подітися зі своїми кораблями. Інший не проти розширити свої кордони аж до Дністра, бо колись, скориставшись нашою слабкістю, уже тут «газдував».

Отож, маємо виявляти не тільки гнучкість, а й твердість, і що дуже важливо, — національну гідність. Бо без неї, національної гідності, нам поважного місця у світовому співтоваристві не зайняти.

Пам'ятаймо: поважають того, хто сам себе поважає.

Матеріал «Хочуть сірістю здивувати світ» читайте на 12-й стор.

Сусід сусіда має розуміти

Сьогодні на запрошення Президента України Леоніда Кучми з офіційним візитом в Україну прибуває Президент Угорської Республіки Арпад Гьонц. Мета візиту — розвиток двосторонніх відносин, зокрема економічних. Разом із Президентом Угорщини в Україну приїздить група угорських бізнесменів, які зацікавлені в налагодженні контактів з українськими партнерами у таких галузях, як фармацевтика, сільське господарство, насінництво, машинобудування. В Україні також перебуватиме група угорських банкірів, які вивчатимуть умови інвестування в українську економіку.

«Балтійські» друзі стали «заморськими» партнерами

Делегацію Сейму Латвійської Республіки, яка перебуває в Києві з робочим візитом, учора приймали народні депутати України, члени групи з міжпарламентських зв'язків «Україна—Латвія».

Під час бесіди обговорено декілька питань, переважно про надання соціальних гарантій громадянам, розподілення бюджету, а також про становище вісімдесятитисячної української діаспори в прибалтійській республіці. Обидві сторони висловили міркування щодо розвитку освітньої галузі, згадували й про діяльність єдиної української школи в Латвії.

Заступник Голови Сейму Андріс Амерікс, який водночас є керівником депутатської групи з міжпарламентського співробітництва «Латвія—Україна», висловив побажання й надалі проводити такі зустрічі; за його словами, вони «допомагають обмінюватися досвідом законотворчої діяльності та уникати в майбутньому помилок».

Парламентська хроніка

У Кабінеті міністрам тісно не буде

Але чи дихнеться вільніше народу?

Денне і вечірнє засідання 12 листопада

(Початок на 1-й стор.).

Перший — урядовий, поданий Президентом України, другий — групою народних депутатів — членів постійної парламентської Комісії з питань правової політики і судово-правової реформи. Автором третього став народний депутат з Харківщини Леонід Гармаш.

Загалом, і це зазначали під час обговорення народні депутати, заковика у тому, що одні вбачають в урядовому законопроекті спробу президентської влади монополізувати контроль над Кабміном, а інші звинуватили у такій спробі (шляхом вироблення свого проекту) законодавчу владу. Характерною щодо цього була дискусія довкола процедури призначення глави уряду. Василь Дурдинець, представляючи проект уряду, зазначив одразу, що виписана в проекті групи народних депутатів процедура практично усуває Президента України від визначення кандидатури на пост прем'єр-міністра. У відповідь Юрій Оробець, підтримуючи проект групи своїх колег, зауважив, що коли погодитися з пропозицією опонентів і дозволити Президентові знову висувати ту саму кандидатуру, яку не прийняв парламент, то цим зациклиться проблема.

Щоправда, тут таки Юрій Оробець чесно визнав, що й проект групи депутатів запрограмує порушення Конституції в разі, коли погодитися з нормою, за якою Верховна Рада лише двома третинами голосів ухвалить свою кандидатуру на пост прем'єра.

І все ж, було очевидно, що прихильників проекту групи народних депутатів у сесійній залі переважна більшість, причому, за нього висловлювалися представники полярних політичних поглядів. Таким чином вони за те, щоб наш Кабінет міністрів був політичним, колегіальним органом, командою однодумців. Парламент також за посилення ролі і політичної відповідальності міністрів, за послаблення їхньої залежності від апаратів Кабміну й адміністрації Президента України. Прийняли загалом і те (хоч конкретної цифри не обговорювали), що в Кабінеті міністрів не може бути більше 25 членів, але неодмінно мають бути «заброньовані» місця для п'яти міністрів —юстиції, фінансів, оборони, закордонних і внутрішніх справ.

Як наслідок, парламентарії погодилися взяти за основу законопроект, підготовлений групою народних депутатів, але з урахуванням прийнятних положень урядового проекту. Суб'єктам законодавчої ініціативи запропоновано у двотижневий термін подати свої пропозиції з тим, щоб до 10 грудня винести проект закону про Кабінет міністрів на розгляд парламенту.

Під кінець засідання Верховна Рада внесла доповнення до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону «Про промислово-фінансові групи», а також затвердила склад Тимчасової слідчої комісії з питань вивчення наслідків дії декретів Кабінету міністрів щодо встановлення спецрежиму експорту деяких видів товарів.

Анатолій БЕНЬ.

Пеня як стимул для уряду

Ранкове і денне засідання 13 листопада

Робочий день депутати почали з розгляду проекту закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо орендних відносин. Доповідач перший заступник голови Фонду державного майна Олександр Бондар і співдоповідач, заступник голови Комісії з питань економічної політики та управління народним господарством Михайло Чечетов переконали парламентаріїв у потребі внесення запропонованих змін. Промовці підкреслили, що вони захищатимуть інтереси орендарів, бо законом передбачено, що їхні права не залежатимуть від зміни орендодавця.

Наступне питання — законопроект про звільнення від сплати пені за невчасне внесення населенням плати за житлово-комунальні послуги активізував сесійний зал. У статті першій проекту закону зазначено: до погашення заборгованості державного бюджету і місцевих бюджетів із зарплат, пенсій, стипендій, інших грошових виплат населення звільняється від сплати пені за невчасне внесення плати за житлово-комунальні послуги. Доповідач — представник Комісії з питань соціальної політики і праці Іван Чиж логічно зауважив: уряд свої зобов'язання щодо погашення заборгованості перед громадянами не виконує, а борг із споживачів намагаються стягнути. Зрозуміло, що й до 1 грудня цього року і до першого — наступного держава не поверне своїх боргів, тому треба на законодавчому рівні позбавити людей від сплати пені.

А якщо уряд непокоїться про збитки доходної частини бюджету від такого рішення, то це буде стимулом для Кабінету міністрів швидше ліквідувати свої борги перед населенням.

Секретар Комісії з питань Регламенту, депутатської етики та забезпечення діяльності депутатів Валентина Заваленська доповіла проект закону України про внесення змін і доповнень до Закону «Про статус народного депутата» (друге читання). Комісія узгодила відповідний закон з нормами Конституції. Після тривалої суперечки вирішили повернутися до цього питання наступного тижня.

Не пощастило й наступному питанню порядку денного про концепцію зовнішньоекономічної політики.

Наприкінці ранкового засідання депутати розглянули зауваження Президента України до Закону «Про державні програми». Михайло Чечетов поінформував, що зауважень три. Зокрема, Президент підкреслив, що ніби Верховна Рада перевищує свої контрольні функції за виконанням державних програм. Але його комісія вважає, що ці зауваження не зовсім відповідають змістові вже прийнятого Верховною Радою закону. Так вважає і більшість депутатів, але під час голосування не змогли набрати потрібних для «рішучої відповіді Президенту» трьохсот голосів.

На денному засіданні парламентарії розглянули законопроекти про внесення доповнення до Закону України «Про заставу» (стосовно застави транспортних засобів), про внесення змін до Декрету Кабінету міністрів «Про державне мито» — щодо сплати мита за повторне свідоцтво, за паспорт неповнолітніх. Депутати схвалили положення, запропоноване в останньому законопроекті, — про звільнення від сплати мита неповнолітніх, що вперше одержують паспорт, та тих військовослужбовців, що одержують паспорт громадян України.

Заступник міністра юстиції Микола Хандурін доповів законопроект про внесення змін і доповнень до «Кримінального кодексу України» та «Кодексу України про адміністративні правопорушення» (стосовно обману покупців і порушення податкового законодавства). Зокрема, Кодекс України про адміністративні правопорушення доповнено статтями 164-5, 164-8 та 234-2, що випливає із положень Закону України про державну податкову службу. Внесено й інші зміни. Конфіскація майна, наприклад, може бути застосовано тільки за рішенням суду, у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом. Виходячи з цього, розгляд справ, передбачених статтею 164 Кодексу України про адміністративні правопорушення віднесено до компетенції суду і відповідно до цього внесено необхідні зміни до статті 221 та 225 зазначеного Кодексу. Крім того, у законопроекті запропоновано обчислювати розміри штрафних санкцій і заподіяної шкоди у співвідношенні з розміром неоподаткованого мінімуму доходів громадян, які регулярно корегуються відповідно до офіційної зміни рівнів заробітної плати. Обговорення внесеного законопроекту депутати продовжать на вечірньому засіданні.

Людмила КОХАНЕЦЬ.

У номер

● *Київ*

Суцвіття казахських муз — в Україні

У столиці України розпочинаються Дні культури Республіки Казахстан у нашій державі, які триватимуть до 18 листопада. Для участі в цьому святі до Києва прибула офіційна делегація братньої країни, а також літератори, артисти, художники, які візьмуть участь у широкій мистецькій програмі. Гостей тепло вітали віце-прем`єр-міністр України Іван Курас, міністр культури і мистецтв Дмитро Остапенко, інші офіційні особи.

«Ми привезли найкращі творчі сили — цвіт нашого мистецтва, — сказав міністр культури Казахстану Талгат Мамашев. — Певен, що такі зустрічі збагачуватимуть наші народи, сприятимуть їх зближенню».

У планах проведення Днів культури — книжкові та мистецькі виставки, фестиваль кінофільмів братньої країни.

Урочисте відкриття Днів культури Республіки Казахстан в Україні відбудеться сьогодні в палаці культури «Україна».

Із своєю майстерністю гості ознайомлять різні регіони нашої держави.

● *Кіровоград*

Затяжні канікули

На жаль, не вдалося сісти за парти учням кількох кіровоградських шкіл після осінніх канікул. До 18 листопада вони будуть змушені відпочивати, оскільки розпочався масовий страйк учителів. 19 шкіл перебували у передстрайковому стані, вимагаючи ліквідації заборгованості по заробітній плат.. В інших школах області друга чверть усе ж розпочалась.

Москва: дайте води напитися, бо... ніде переночувати

(Початок на 1-й стор.).

Щодо війни, то, як свідчить історія, більшість із них розпочиналися саме після таких невинних намагань «перемалювати» кордони... в односторонньому порядку. Але це так, ліричний відступ. Хоча Росія й обрала агресивно антиукраїнський парламент, йому навряд чи вдасться змінити українські (а відповідно, й російські) кордони. Хоч би що собі думали російські законодавці, але Чорноморський флот базується все-таки в Криму, на території України.

Свого часу наша держава пішла на два великі компроміси: дала принципову згоду на проведення переговорів щодо поділу флоту, який після проголошення незалежності перейшов у повну власність України, і погодилася на внесення статті про тимчасове базування іноземних військ на території України до «Перехідних положень» нової Конституції, як у тій казці — впустила до своєї хатки лисицю. А «лисиці», чи то пак, «орлу» з давніх-давен подобалося хазяйнувати на чужих територіях.

Цього разу офіційний Київ, здається, вирішив не підставляти другу щоку для ляпаса. З огляду на останні події Верховна Рада України також вирішила приєднатися до розв'язання цього спірного питання і внесла до листопадового порядку денного виступ Президента України Леоніда Кучми про поділ ЧФ, а також питання... про виведення російських військових формувань з території України.

Щодо Президента Леоніда Кучми, то своє ставлення до нинішньої конфліктної ситуації він висловив, перебуваючи в Афінах. А точніше, делікатно натякнув : якщо Росія не готова розв'язувати питання поділу ЧФ, це не привід для відміни візиту в Україну Прем'єр-міністра РФ Віктора Черномирдіна. «Між Україною і Росією, — заявив він, — є багато економічних проблем, і стосунки Україна—Росія — це не тільки Чорноморський флот та Севастополь».

Стосовно виведення з території України російських формувань... Якщо українські законодавці і ухвалять таке рішення, воно буде так само нереальне, як і антиукраїнські закони, прийняті Держдумою Росії. Інша річ, яких дій може вжити офіційний Київ, керуючись міжнародним правом та зобов'язаннями країн-гарантів, що їх має Україна з часу приєднання до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї. Міністр закордонних справ Геннадій Удовенко не відкидає можливості звертання до світового співтовариства, зокрема до Ради Безпеки ООН чи іншого органу, а також до країн-гарантів. Перший заступник міністра закордонних справ Антон Бутейко під час планового брифінгу повідомив журналістам, що МЗС вже підготувало й виробило набір можливих заходів та документів у разі будь-якого сценарію подальшого розвитку подій.

— Ми хочемо, щоб росіяни зрозуміли, що в цьому конкретному питанні є межі поступок, — заявив перший віце-прем'єр-міністр Василь Дурдинець.

Одне слово, цього разу і виконавча, і законодавча влади України налаштовані рішуче. Щоправда, поки що залишається відкритим питання: які саме заходи приготувало МЗС? Як воно діятиме, якщо країни-гаранти, в тому числі й Росія, не захочуть втручатися в суперечку двох сусідів? Адже з 23 жовтня, дня прийняття закону «Про припинення поділу ЧФ», минуло вже достатньо часу, щоб країни-гаранти висловили свою позицію. Проте досі з більш-менш конкретною оцінкою виступив тільки перший заступник державного секретаря США Строуб Телботт. МЗС України не приховує свого занепокоєння цим фактом. Залишається ще запитання: як довго ділитимуть флот і яку політику має обрати Україна у відносинах з державою, законодавчий орган якої ухвалює відверто антиукраїнські закони? На жаль, запитань більше, ніж відповідей. І немає жодних шпаргалок. Тож українським властям доведеться скласти свій перший серйозний іспит на зрілість і продемонструвати: чи можуть вони захистити честь своєї держави і чи вміють це робити.

Наталя ФІЛІПЧУК.

До речі, коли матеріал було написано, ІТАР-ТАРС передав інформацію. Державна Дума зняла з порядку денного пленарного засідання проект постанови «Про статус міста-героя Севастополя — головної бази Чорноморського флоту». Головна мотивація цього рішення така — останнім часом українські засоби масової інформації і політики, у тому числі в парламенті, виступали категорично проти розгляду російським парламентом даного питання, оцінюючи це як втручання у внутрішні справи України.

Слава українським журналістам, які мають вплив навіть на російських думців! Переконали.

Україна — США: міст християнської доброчинності

СЬОГОДНІ до Києва прибуває представницька делегація християн Америки. Мета — визначити конкретні форми і обсяги допомоги українському народові за нинішньої складної соціально-економічної та екологічної ситуації. Один з важливих пунктів візиту — створення Міжнародного благодійного християнського фонду.

Про спрямованість діяльності нового фонду свідчить кілька ділових проектів, які передбачають, в першу чергу: створення медично-реабілітаційного центру для хворих, які постраждали від аварії на ЧАЕС, участь у відбудові Свято-Успенського собору Києво-Печерської Лаври, оздоровлення дітей в Україні і за кордоном. Вартість вказаних заходів обчислюється мільйонами доларів США, а благодійний вплив охоплюватиме десятки тисяч наших співвітчизників.

Втім, впадає в око й інший потенціал. Християнське протестантство в США — форма духовного життя майже 200 мільйонів мешканців цієї країни. Вплив цього контингенту винятково потужний і в політичному житті Америки, і в економіці, сфері обертання капіталів. Причому просвітницько-пропагандистська і гуманітарна діяльність християн США не обмежується рамками своєї батьківщини, а охоплює багато країн, не маючи за своїми масштабами і впливом аналогів у сучасному світі. Серед основних напрямів діяльності згаданих структур, зокрема, свідчення про Христа; надання допомоги країнам, де проповідують Благу Вість; розвиток бізнесу і підтримка підприємств, в основу діяльності яких покладено християнське ставлення до праці і трудівників; конкретна допомога алкоголікам, наркоманам та іншим людям, що потерпають від тяжких недугів; організація пунктів щеплень проти інфекційних захворювань; відкриття безкоштовних їдалень та інші форми підтримки хворих і нужденних. Традиційно над цими проектами працюють і служителі церков, і лікарі, будівельники, фінансисти, вчені, журналісти, діячі літератури й мистецтва та інші висококваліфіковані спеціалісти.

Американські християни під час нинішнього візиту планують зустрітися з Президентом України Л. Кучмою, обговорити різноманітні аспекти співпраці в Міністерстві охорони здоров'я, Національному банку, Держтелерадіо України та інших установах, побувати в медичних, дитячих закладах, зустрітися з представниками громадськості, провести спільні богослужіння разом зі своїми слов'янськими братами і сестрами по вірі, взяти участь у з'їзді Християнсько-демократичної партії України тощо. У складі делегації багато цікавих особистостей: відомі політики, громадські діячі, лікарі, вчені, керівники й працівники компаній, департаментів, різних каналів телебачення і радіо, видавництв, письменники, журналісти тощо.

Впадає в око особлива роль, яку відіграє в здійсненні цього візиту міждемонінаційна асоціація «Християнський міст» та її засновник відомий проповідник і громадський діяч Майкл МОРГУЛІС. Саме під егідою цієї структури зібрано представників різних церков з різних штатів, міст Америки. Така роль — не дивина для згаданої асоціації, бо одна з її особливостей — активне налагодження співпраці між християнськими церквами Америки і СНД, зокрема й Православною церквою. «Християнський міст» принципово не співпрацює з такими сектами, як «Свідки Єгови», послідовниками вчення Муна та іншими об'єднаннями, що поряд зі Святим Письмом користуються також книгами, написаними так званими «сучасними пророками», зазвичай, самими засновниками сект. «Християнський міст» осуджує діяльність і тих протестантських організацій, які, працюючи в СНД, виявляють духовну самовпевненість, безапеляційність, відсутність серйозного бажання зрозуміти традиції й культуру місцевих народів, їх особливий духовний досвід. Різкій критиці неодноразово піддано помпезність, з якою подаються виступи деяких американських проповідників перед мешканцями країн, що утворилися після розпаду колишнього СРСР, витрати значних коштів і сил на влаштування надмірного рекламного галасу, а не на конкретну допомогу людям у дусі справжніх християнських традицій.

Це об'єднання американських християн готове до співпраці з Православною церквою, до проведення спільних симпозіумів, конференцій, програм допомоги сиротам, хворим, знедоленим, організації нових ферм, фабрик, шкіл, де люди навчалися б працювати за християнськими традиціями, отримували б матеріальну і духовну підтримку. Нещодавно кілька організацій, що співпрацюють у рамках «Мосту», звернулися до уряду США з проханням знайти нові можливості для надання допомоги народам України, Білорусі, Росії, що потерпіли від Чорнобильської катастрофи. Цей проект отримав схвалення в комісії з бюджету сенату США. Водночас асоціація допомагає християнам-бізнесменам розширювати і зміцнювати ділову співпрацю, торгівлю з країнами СНД. Слід зважити на те, що християни Сполучених Штатів Америки мають колосальний потенціал впливу на уряд і громадську думку своєї країни, їхні позиції висловлюють й підтримують чимало впливових представників на всіх «поверхах влади». І, як запевняють представники асоціації, ці сили передбачають збільшення економічної, фінансової і гуманітарної допомоги країнам колишнього СРСР.

Приймає авторитетну зарубіжну делегацію київська організація ХДПУ, яку нещодавно очолив відомий бізнесмен, політик, послідовний прихильник християнських духовних цінностей Валерій Бабич. Візит заокеанських гостей стане одним з конкретних проявів радикальних перемін у столичному осередку вітчизняних християнських демократів після зміни в ньому керівництва. До речі, у новому, винятково конструктивному дусі відбулася нещодавно і конференція столичної організації, делегати якої одразу відмовилися від пустопорожньої балаканини і мітинговості, визначили програму конкретних заходів, спрямованих на покращення життя співвітчизників, допомогу знедоленим, на утвердження в повсякденні здорової християнської моралі, любові до ближнього. Чи треба казати, якою важливою є допомога заокеанських християн.

Віктор НІКУЛИЧ.

Газові лічильники знову «зашкалює». Ситуація вибухонебезпечна

Усе повторюється з інтервалом у рік. Минулої осені темі «небезпечних коливань» на ринку «споживання» приладів обліку газу «Голос України» присвятив не одну публікацію. Складалася парадоксальна ситуація. З одного боку, вітчизняні підприємства форсували випуск лічильників, намагаючись будь що потрапити в струмінь економічних настроїв і здорового глузду (позбутися втрат, запровадити суворий облік споживання газу, завантажити роботою цехи, що простоюють), з другого боку — за спинами виробників на найвищому рівні йшли переговори про закупівлю газових лічильників за кордоном. Докази на користь цих закупівель висувалися різні: начебто товар дешевший і надійніший, ним забиті імпортні склади в той час, як власні лічильники ще треба виготовляти...

Представники заводів-виготовлювачів не один міністерський поріг стоптали, не одну стіну «лобом пробили», перш ніж довели: за кордоном закуповувати — гроші на вітер пускати! Мало того, що в корпорації «Укргаз» не було й немає змоги встановити відразу всю купу завезеного «добра». На тлі палких розмов про підтримку вітчизняного товаровиробника дискредитується сама ідея вже налагодженого власного виробництва.

Нині все закручується знову. Піклувальники про псевдоекономію готові залізти в ярмо кредиту і придбати імпортні лічильники, а українські виготовлювачі вкотре б'ють з цього приводу на сполох.

Публікуючи їхній відкритий лист до керівників країни, запрошуємо до чесної, відвертої розмови всіх, хто із службового обов'язку і з обов'язку совісті не повинен залишатися осторонь й одмовчуватися. Сподіваємось, є що сказати керівництву Державної акціонерної холдингової компанії «Укргаз», відповідним підрозділам Мінмашпрому, комітетам Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, транспорту та зв'язку, з питань базових галузей і соціально-економічного розвитку регіонів, Державному комітету з енергозбереження.

Пристрасті розпалюються, але це, як усі розуміють, не те тепло, що зігріє суспільство напередодні зими.

Президентові України Кучмі Л. Д.
Голові Верховної Ради України Морозу О. О.
Прем'єр-міністрові України Лазаренку П. І.
Державному міністрові України Мінченку А. К.

Відповідно до «Багатогалузевої програми виробництва приладів обліку споживання газу та поетапного оснащення ними житлового фонду» підприємства Мінмашпрому створили виробничі потужності з випуску лічильників газу обсягом 660 тисяч штук на рік, а разом з підприємствами недержавного сектора економіки загальна потужність із випуску цих приладів становить 1,1 млн. штук на рік. В результаті виконання планових завдань виробничі потужності становитимуть у I кварталі 1997 р. в розрахунку на рік не менш як 1млн.400 тис. лічильників газу. Продукція, що її виробляють на цих підприємствах, відповідає світовим вимогам. Для повного завантаження створених потужностей та випуску в 1997 р. 1,4 млн. лічильників газу підприємствам Мінмашпрому достатньо кредитних коштів в обсязі 8,5 млн. гривень, але це питання не вирішується, в тому числі за рахунок «Позабюджетного фонду сприяння виробництву та впровадженню приладів обліку споживання газу в побуті».

Державна акціонерна холдингова компанія «Укргаз» внесла пропозицію щодо імпорту 3 млн. лічильників газу з-за кордону за рахунок кредитів іноземних банків. Як аргумент при цьому посилаються на втрати компанії, що утворюються через понаднормове використання населенням природного газу.

На наш погляд, введення в дію постанови Кабінету міністрів України від 8 червня 1996 р. № 619 нових норм споживання сітьового природного газу населенням є вичерпним рішенням названої проблеми, і в опалювальному сезоні 1996-97 рр. у ДАХК «Укргаз» не повинно бути втрат від понаднормового використання газу населенням.

Навпаки, закупівля імпортних лічильників газу матиме відчутні негативні наслідки.

По-перше, це необоротні втрати коштів, використаних українськими підприємствами на проектування та підготовку виробництв лічильників газу, що становить 9,47 млн. грн.

Це також призведе до знищення вітчизняного виробництва лічильників та втрати реальних експортних можливостей.

Буде втрачено понад 30 тисяч робочих місць, близько 130 млн. гривень заробітної плати, а відтак близько 70 млн. гривень бюджетних надходжень, у тому числі відрахувань до Пенсійного фонду, на соціальне страхування та на сприяння зайнятості населення.

І, нарешті, повернення великого кредиту з процентами становить більш як 150 млн. доларів США за рахунок державного бюджету.

Люди, що вимушено будуть звільнені з роботи, поповнять лави тих, хто потребує соціальної допомоги, в тому числі субсидій на придбання природного газу. Ці втрати, без сумніву, будуть додатково покладені на перевантажений державний бюджет.

Отже, сукупне додаткове навантаження на державний бюджет буде значно більше за суму отриманого міжнародного кредиту.

Масова закупівля лічильників газу за кордоном ніяк не узгоджена з потужностями монтажних організацій. Підтвердженням цього є те, що з 1 млн. лічильників, завезених до України за 1995—1996 рр., встановлено лише 649 тис. Разом з тим за наявних диференційованих цін за спожитий газ після встановлення всіх 3 млн. лічильників, що запропоновано імпортувати ДАХК «Укргаз», економії бюджетних коштів не буде.

Докладніший аналіз ситуації та позиції щодо шляхів розв'язання проблем оснащення житла приладами обліку споживання газу викладено у спільному листі Мінмашпрому, Держжитлокомунгоспу, Держнафтогазпрому, Держкоменергозбереження та ін. до Кабінету міністрів від 01.10 1996 р. № 19482/27.

Потрібно зазначити, що масова закупівля лічильників газу за кордоном не узгоджена і з програмою дій уряду, схваленою Верховною Радою України, в якій головним завданням визначено відновлення національної економіки, підтримку та захист вітчизняного виробництва, що з великою надією було сприйнято колективами наших підприємств.

Хочемо ще раз наголосити, що вітчизняна промисловість володіє космічними технологіями, тож спроможна наситити ринок власної країни високоякісними лічильниками газу та виконати завдання уряду. Просимо вас дати завдання відповідним комісіям, міністерствам та відомствам дуже ретельно поставитися до розгляду порушених питань і розв'язати їх з урахуванням усіх аргументів та щонайбільшою користю для держави.

З повагою
М. БОХОНОК, директор Красилівського агрегатного заводу;
А. ВДОВИЧЕНКО, генеральний директор ВО «Новатор»;
П. ДИКИЙ, генеральний директор ВАТ «Промприлад»;
А. КОВАЛЬ, директор Жулянського машинобудівного заводу;
А. МАРКОВ, директор СП «САМГАЗ-Україна»;
Д. ТУЗОВ, генеральний директор ВО «Октава»;
А. ЛИСЕНКО, головний інженер заводу «Арсенал»;
О. ІВАНУШКІН, генеральний директор «Шлюмберже Укргаз метерс компані»;
Г. ОЛЬХОВЕЦЬ, голова ЦК профспілки працівників радіоелектроніки України.

Хроніка. Факти. Події

● *Нью-Йорк*

Більшість — проти блокади

Делегати 51-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН висловилися за необхідність припинення економічної блокади, введеної Сполученими Штатами проти Куби. За це проголосували 137 держав і лише три — Ізраїль, США та Узбекистан — виступили проти. 25 представників, у тому числі Грузії, Киргизії, Латвії, Литви, Молдавії, Таджикистану, Естонії, утрималися. Під час дискусії делегати зазначили, що різні міжнародні форуми та уряди багатьох держав не раз висловлювали негативне ставлення світової громадськості до торговельної і фінансової ізоляції Куби з боку США. Неприйняття блокади як засобу міждержавного спілкування було відбито й у відповідях 60 урядів, наведених у доповіді генерального секретаря ООН, яку було розповсюджено серед учасників сесії Генеральної Асамблеї.

● *Лондон*

Нова загроза

Скотленд-Ярд попередив про ймовірність нового терористичного акту з боку Ірландської республіканської армії (ІРА). Це попередження зроблено після пограбування одного із складів у Лондоні, де, як вважають, було викрадено вибухівку та зброю.

● *Делі*

Трагедія: 350 пасажирів загинули

Учора тривали рятувальні роботи на місці падіння авіалайнера авіакомпанії Саудівської Аравії «Боїнг-747» і літака ІЛ-76, що належить «Казахстанським авіалініям». Вони зіштовхнулися в повітрі у вівторок увечері. Представники індійської цивільної авіації підтвердили журналістам, що ця трагедія забрала життя більш як 350 чоловік — усіх, хто перебував на борту літаків.

Катастрофа сталася за 75 км на південний захід від Делі, в районі Рохтак у штаті Хар'яна, з нез'ясованих причин. Серед розкиданих у радіусі шести кілометрів уламків літаків було знайдено лише чотирьох поранених з ознаками життя, проте всі вони померли дорогою до найближчого госпіталю. Знайдено тіла 273 загиблих, їх доставлено до медичних установ штату Хар'яна для впізнання. Пошук решти пасажирів і членів екіпажів триває.

● *Рим*

Кара мафію не минає

У Флоренції розпочався процес над 28 мафіозі —організаторами та виконавцями серії терористичних актів. Майже 3 роки тривало слідство, перш ніж було названо імена членів сицилійських злочинних кланів, причетних до організації вибухів у Римі, Флоренції та Милані влітку 1993 року, внаслідок яких загинуло 10 і було поранено 88 чоловік. Ці терористичні акти, вважають слідчі, вчинено мафією у відповідь на прийняте урядом рішення про посилення умов утримання в тюрмах «босів» мафіозних «сімей».

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних агентств.

Ну, Ілієску, тримайтеся!

ДЛЯ РУМУНСЬКИХ політиків, політологів, оглядачів та журналістів нинішні дні — наче джерело живої води. Саме таким джерелом є для зазначених категорій громадян і політичні сенсації, і зміни на політичному олімпі: всі з дитячим нетерпінням чекають наступної неділі.

Ще б пак: вирішальний тур президентських виборів і —така інтрига! У першому турі нинішній президент держави Іон Ілієску обійшов свого головного конкурента, лідера опозиційної Демократичної конвенції Румунії (ДКР) Еміля Константинеску лише на кілька відсотків. Але чи допоможуть президентові ці відсотки? Адже третє місце посів колишній румунський прем'єр Петре Роман, який теж у жорсткій опозиції до Ілієску, і саме його 24 відсотки голосів стануть вирішальними для другого туру. Сумнівно, щоб прихильники Романа проголосували за президента, отже навряд чи Ілієску може спати спокійно.

Тим більше, що на парламентських виборах, які відбулися водночас із першим туром президентських, його Партія соціальної демократії Румунії (ПСДР) зазнала відчутної поразки: її підтримала лише чверть виборців. ДКР випередила соціалістів на 10 відсотків і тепер, судячи з усього, отримає контроль над парламентом. Якщо кандидат опозиції переможе і в президентському двобої, то це означатиме саме ті любі оглядачам зміни у верхах влади. Це означатиме ще й закінчення володарювання в Румунії колишніх комуністів—нинішніх соціалістів.

Які наслідки можливі від таких перемін для україно-румунських відносин і, зокрема, майбутнього базового політичного договору? Можна з упевненістю сказати, що криголаму очікувати не слід. Румунська опозиція переконана в тому, що ідея «повернення територій» має майбутнє, і лідери її не раз про це заявляли. Втім, часто буває, що опозиція говорить одне, а, прийшовши до влади, чинить інше. Хоча на якесь дуже приємне «інше» Україні розраховувати в будь-якому разі навряд чи потрібно. Але — зачекаймо 17 листопада.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Спочатку твоє. А потім — кожний своє

ПОЛІТИЧНІ непорозуміння між трьома прибалтійськими республіками почалися незабаром після здобуття ними незалежності. Одна з тривалих суперечок у регіоні —визначення морського кордону між Латвією та Литвою. Детальніше про це кореспонденту «ГУ» розповідає заступник міністра закордонних справ Литви, голова комісії з демаркації та делімітації державного кордону Рімантас ШИДЛАУСКАС.

— Чому литовська сторона відкидає пропозиції Латвії щодо встановлення морського кордону?

— Позиція Вільнюса завжди спиралася на міжнародні документи. 1934 року укладено політичний договір між Латвією, Литвою та Естонією, поновлений 1990 року. Він вимагає, щоб усі питання між трьома країнами розв'язувалися на основі добросусідності і справедливості. Також ми керуємося міжнародною конвенцією щодо морського права від 1982 року, яка забороняє односторонньо впливати на хід переговорів.

Якраз цієї умови в Ризі і не дотримуються. 1993 року, коли закінчили обговорення питань про сухопутний кордон і тільки розпочали переговори щодо морського, Латвія підписала угоду з американською та шведською нафтовими компаніями АМОКО і ОРАВ на освоєння ще не встановленого на карті шельфу. І нині головною метою латвійської сторони стало «підтягування» свого державного кордону під цю угоду. Проте об'єктивного рішення ніколи не буде, якщо один думає про кордон, а інший — про нафту.

— Але ж ця угода набере чинності тільки після її ратифікації в латвійському парламенті і встановлення морського кордону із Литвою?

— Ці обумовленості внесено до документа, оскільки його автори розуміли, що ввели до ліцензійної зони частину «чужого» шельфу і економічної зони. Ми маємо право вважати, що на спірній дільниці Латвія односторонньо визначає свій кордон. А на Литву здійснюють тиск: мовляв, ви будете винні, якщо потенційні інвестори залишать регіон. Нині нам фактично пропонують продаж території в обмін на гіпотетичний прибуток від експлуатації родовища.

— Втім, сприяючи можливому виходу АМОКО і ОРАВ із спірної зони, Литва відкриває шлях російській нафтовій компанії ЛУКОЙЛ...

— Ці закиди виходять за рамки порядності.

— Невже так складно суто технічно, маючи сухопутні кордони, продовжити їх у морі на основі відповідної конвенції з морського права?

— Латвія не дає на це згоди, оскільки тоді угода з АМОКО та ОРАВ «валиться». Можливо, що до Латвії відійде не більш як 30 відсотків спірної території.

— Так, може, простіше визнати помилку у встановленні зони і почати експлуатацію хоча б 30—40 відсотків шельфу?

— Хто тоді буде політичним камікадзе, який візьме на себе відповідальність за те, що переговори зайшли в глухий кут? Проте, якщо Сейм Латвії ратифікує угоду з іноземними фірмами, а Сейм Литви прийме відповідні заходи, розв'язати проблему буде надзвичайно важко...

Володимир СТРОЙ.

Рига.

Від автора. Незабаром після інтерв'ю латвійський парламент ратифікував угоду із АМОКО та ОРАВ, а за ним президент А. Бразаускас направив на розгляд литовських депутатів проект тимчасового закону «Про встановлення північних рубежів територіального моря, виняткової економічної зони і континентального шельфу Литовської Республіки в Балтійському морі». Отже, суперечка триває?..

Тель-Авіву не треба зайвих таємниць

ІЗРАЇЛЬСЬКИЙ уряд, після детального вивчення діяльності «Натив» (бюро у зв'язках з євреями СНД), вирішив серйозно його реорганізувати.

Нагадаємо, що «Натив» створено одразу після розриву дипломатичних відносин між СРСР та Ізраїлем. Нині офіційний Тель-Авів визнає, що це бюро під різними прикриттями, по суті, займалося сіоністською пропагандою серед радянських євреїв, а також шпіонажем і розвідкою.

Коли була дозволена масова міграція до Ізраїлю, співробітники «Натив» залишилися без «роботи». І тоді стали видавати дозволи на в'їзд на Святу землю, дублюючи ізраїльські консульські служби. Спеціальна урядова комісія також виявила «значні фінансові зловживання» в бюро.

Отже, вирішено поступово закрити всі представництва «Натив» у країнах СНД, залишивши їх тільки в великих містах України та Росії (але й там скоротити штат співробітників утричі). Можливо, що через кілька років бюро буде ліквідоване.

Але чим відтепер займатимуться представництва «Натив» у нашій державі? Ізраїльські урядовці нині рекомендують їм здійснювати лише культурно-просвітницьку діяльність серед єврейських громад.

Спроба відшукати бюро в Києві зазнала поразки: їх телефону не знайдеш у жодному довіднику, а численні єврейські товариства та громадські організації, з якими, здавалося б, мало співробітничати «Натив», хоча й чули про цю організацію, але контактів з нею не підтримують. Радять знайти це представництво, зателефонувавши до... Ізраїлю. Мовляв, там бюро знають краще, ніж в Україні.

Як досягти еталона?

НЕЩОДАВНО з Гельсінкі повернулася група народних депутатів України, очолювана заступником голови Комісії Верховної Ради з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Сергієм Кияшком. Мета поїздки — знайомство з демократичною системою Фінляндії, класичною та унікальною водночас.

Коли жителі країн Північної Європи називають своє спокійне, розмірене життя «нуднуватим», вони дещо лукавлять. Стабільна держава, не обтяжена етнічними конфліктами, яка вважає права людини «священними», — еталон європейської демократії. І Фінляндія наблизилася до цього еталона.

Під час перебування в Гельсінкі українських парламентаріїв, передусім, цікавили проблеми національних меншин. Як відомо, понад 90 відсотків громадян республіки — фінни, проте в країні є дві державні мови: фінська та шведська. Але тут дбають про розвиток культури та освіти й інших «малих народів», наприклад саамі.

Прогрес у міжнаціональних відносинах пояснюється шанобливим ставленням фіннів до прав меншин, та й взагалі до прав будь-якого громадянина. Цікавий досвід інституту омбудсмана (уповноваженого з прав людини при парламенті), Верховна Рада навіть готує відповідний законопроект. «У Фінляндії діє такий інститут уже 60 років», — розповів українським депутатам головний омбудсман Лаурі Лехтимая.

Фінський досвід, перевірений десятиріччями, може стати в пригоді і нам. Про це, зокрема, йшлося під час зустрічі українських парламентаріїв зі спікером парламенту Фінляндії Ритою Уосукайнен, а також із віце-спікером Сіркі-Лісі Антилою (саме вона очолює групу «Фінляндія—Україна»). Зазначалося, що наше співробітництво має перспективи. Адже тривалий час нас пов'язувала не лише міцна дружба, а й спільна історія.

На знімку: спікер парламенту Фінляндії Р. Уосукайнен рада вітати керівника української делегації С. Кияшка та посла України в Фінляндії К. Масика.

У номер

● *Сімферополь*

Рука допомоги — біженцям

У Криму під егідою Управління Верховного комісаріату у справах біженців Організації Об'єднаних Націй створено Фонд з натуралізації та прав людини.

За словами його директора Володимира Зубарєва, фонд є громадською благодійною організацією, що покликана допомагати і захищати представників депортованих народів, а також біженців. Згідно зі статутом новостворений фонд надаватиме правову та юридичну допомогу у вирішенні соціальних питань, не торкаючись питань політичного характеру.

На думку В. Зубарєва, сьогодні вкрай необхідно сприяти працевлаштуванню, розв'язанню проблем житла, отриманню освіти. Особливий акцент організатори роблять на проблемі громадянства.

Президентом Кримського фонду з натуралізації та прав людини обрано депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, фахівця з міжнародного права Надира Бекірова, а головою наглядової ради — віце-спікера місцевого парламенту Рефата Чубарова.

● *Донецьк*

Блискуча десятка

Ключі від новеньких автомобілів «Таврія» вручив 10 кращим механізаторам області голова Донецької облдержадміністрації Сергій Поляков. Урочисте вшанування відбулося під час зборів, присвячених професійному святу трудівників села. Кошти для заохочення передовиків виділено з місцевого бюджету.

● *Рівне*

Ще б трохи погоди...

На Рівненщині завершується збирання цукрових буряків — солодкі корені викопують на останніх гектарах.

А було їх, отих гектарів, чимало — 36 тисяч. Не скрізь буряки вродили однаково. Якщо в середньому по області гектар видав по 210 центнерів, то, скажімо, у господарстві «Крупецьке» Радивилівського району — 490, у КСП «Правда» Млинівського, імені Шевченка Здолбунівського, дослідному господарстві «Тучинське» Гощанського районів та деяких інших— по 350-400 центнерів з гектара.

На повну потужність працюють цукрозаводи.

Принадна стратегія для інвестора

Певно, вже ніхто не сумнівається, що Жидачівський целюлозно-паперовий комбінат виріс із провінційного підприємства до рівня європейського завдяки стратегії його директора Михайла Титикала, про що багато говорили на відкритті цеху гофротари потужністю 60 мільйонів кв. метрів на рік. Численні гості відзначили: це — подія всеукраїнського масштабу.

З нагоди пуску цеху до Жидачева прибули потенційні стратегічні партнери — президент чеської фірми «Айсек» Я. Достал та фінансовий директор однієї з найбільших у Європі голландської фірми «КНП», що нині володіє 80 відсотками акцій фірми «Айсек», П. Мол. Розпитуючи їх про підстави посиленого інтересу до Жидачівського комбінату, не втрималася від запитання: «Ви не боїтесь ризикувати? Адже жодна постанова Кабінету міністрів щодо комбінату не виконана, питання про кредит і про стратегічного інвестора зависли у повітрі. Український газетний папір не може пробитися на вітчизняний ринок через експансію російського паперовиробника». Однак, як з'ясувалося, фірма «Айсек» уже вклала гроші в комбінат. Ярослав Достал здивував мене своїм оптимізмом. Він добре знає ситуацію на українському ринку, а його впевненість в успіху співпраці базується передусім на довірі і повазі до Михайла Титикала, на реальній оцінці потенціалу підприємства, його вигідному (поруч із кордоном) географічному розташуванні.

Новий цех по-сучасному обладнаний, має великі перспективи. Він забезпечуватиме своєю продукцією з місцевої сировини всі кондитерські фабрики України.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Жидачів Львівської області.

ВІК ВІКНУ ПОДОВЖИЛИ

На Маріупольському дослідно-експериментальному заводі відкрито цех зі складання пластикових віконних блоків.

За рік у заводському складі, що стояв порожній, фахівці місцевого СП «Миал» зібрали новітнє німецьке обладнання, навчили за кордоном робітників, налагодили постачання комплектувальних деталей. Нове виробництво у старих стінах дало змогу заводу створити додаткові робочі місця і отримати солідний прибуток за оренду приміщення.

Перші замовники — Торгово-промислова палата, компанія «Авіалінії Донбасу»— дали високу оцінку віконним блокам із фірмовим знаком СП «Миал». І це закономірно: полімерні вікна не набагато дорожчі за традиційні дерев'яні, але їхній термін експлуатації більший у кілька десятків разів.

Нова продукція становитиме хорошу конкуренцію на ринку, де серед імпортерів зарубіжного товару з'явиться і вітчизняний виробник.

Запорізька область.

На знімку Бориса ДЕМБИЦЬКОГО (Укрінформ): під час відкриття цеху з новим виробництвом ознайомилися керівники міста, зокрема мер Маріуполя Михайло Поживанов (останній праворуч).

Дарма, що сірник малий...

Передчуваючи негаразди в суспільстві, лиху скруту чи щось недобре, люди завжди в першу чергу запасалися, як відомо, сіллю, милом і обов'язково сірниками. Ніякі сучасні газові або електричні запальнички цієї «традиції» досі не спроможні зліквідувати. Як повідомив недавно інформаційно-аналітичний центр Дніпропетровської міської асамблеї підприємців та бізнесменів, нині щороку в Україну завозять сірники зарубіжного виробництва більш як на п'ятдесят мільйонів американських доларів. Це понад тисячу вантажних залізничних вагонів...

Але з якої речі, одначе, поцікавитеся ви, забила на сполох саме асоціація підприємців з Дніпропетровська? Тут кілька років тому «тимчасово безробітні» з «Південмашу» освоїли випуск перших вітчизняних сірників. Та сьогодні виробництво зупинилося. Спочатку його заборонили пожежники, потім справу підкосила відсутність інвестицій.

«Трагедія» не вичерпується тільки тим, що «синім вогнем згоріла» жменька ентузіастів приватного бізнесу. Сконструйовані ними міні-фабриці нема аналогів у світі. Вона спроможна випускати на рік 30 мільйонів коробочок сірників. А площу займає 150 квадратних метрів, персонал — лише 5 чоловік, майже всі сировинні компоненти вітчизняні.

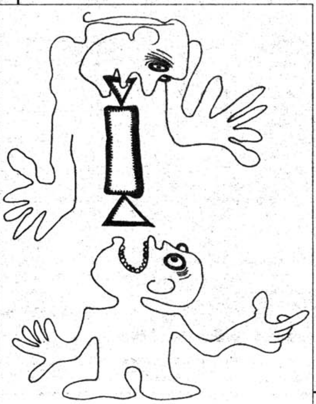
Тож дніпропетровські підприємці й шукають компаньйонів-інвесторів. Для старту вистачить навіть суми, еквівалентної ста тисячам американських доларів. А далі? Дві-три такі фабрики-лінії забезпечать потреби області, сорок — України.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровськ.

РОЗЛУКА ЗАГОСТРЮЄ ПОЧУТТЯ... ПАТРІОТИЗМУ

Так склалося, що торгівлі нині вигідніше і простіше мати справу з іноземними або комерційними структурами, ніж з вітчизняними виробниками. Про те промовисто свідчать магазинні стелажі з імпортними товарами. І це тоді, як власних товарів, приміром, у столичному універмазі «Україна» (сама назва потребує відповідного наповнення), нині лише 42 відсотки. А торговий центр «Дитячий світ» узагалі «продався» іноземцям: тут знайшли притулок аж 3 відсотки вітчизняної продукції. Щодо ЦУМу, він більш-менш тримає «вітчизняну марку» — на 60 відсотків.

Звісно, що так далі тривати не може. Це підтвердили керівники великих торговельних закладів і вітчизняних підприємств під час зібрання в АТ «Україна» (столичному універмазі), відверто зізнавшись, що скучили одне за одним. Їх розлучили обопільні негаразди.

Одна з причин «розлучення» — відсутність оборотних коштів на підприємствах. Не маючи їх, виробники змушені обмежувати строки торгівлі під реалізацію виробленого товару: від 5 до, у кращому разі, 30 банківських днів. Але за низької товарооборотності, основна причина якої — неплатоспроможність покупців, незатребувані речі ширужитку нерідко повертаються назад до виробника. Тоді як заїжджі та власні комерсанти здають свій товар під реалізацію. Наші підприємства таке аж ніяк не задовольняє, бо їм вкрай потрібні гроші, передовсім на закупівлю сировини, не кажучи вже про оплату праці.

Тож кожний керівник підприємства самостійно шукає інші шляхи для реалізації своєї продукції. Скажімо, АТ «Кияни» (взуттєва фабрика) «забило» місце ... на базарі серед «човників». Дарницький шовковий комбінат вдався до відкриття субсидійних рахунків. Звісно, за домовленістю з банком. Тому й не залежуються тканини на складах.

Ви спитаєте, що поробляють такі донедавна відомі вітчизняні виробники, як трикотажне об'єднання імені Р. Люксембург (нині АТ «Роза»), швейно-виробниче об'єднання імені Смирнова-Ласточкіна (АТ «Ластівка»). Вони, опановуючи нові технології, моделі, на давальницькому полотні, фурнітурі, навіть шкалі розмірів шиють здебільшого на Німеччину, Францію, Англію, Нідерланди. Звісно, неприємне відчуття, коли тебе використовують як дешеву робочу силу. Але, як вважає керівництво цих потужних фабрик, без давальницької сировини не вижили б.

Утім, поряд із бажанням учасників засідання плідно працювати чути було й обопільне невдоволення. За словами голови правління АТ «Дитячий світ» Світлани Полутової, утримувати традиційні секції вітчизняних фабрик тільки їм на збиток, бо ці товари здебільшого програють у якості, упаковці, оформленні ярлика. До речі, зауважила Світлана Григорівна, виставкові зразки часто-густо різняться від товару, що надходить у роздрібну мережу. Тож, певно, треба завчасно обговорювати впровадження у виробництво нових моделей.

У свою чергу закид торгівлі зробила голова правління АТ «Ластівка» Елла Чуренова, звинувативши її у величезних накрутках, в результаті чого ціни на вироблений товар стають просто астрономічними.

Отож претензії з обох боків начебто і слушні. Бо нам справді ще треба вчитися не лише якісно виробляти, а й належно подавати свій товар. Бути, зрештою, патріотом. І хоч би як це пафосно звучало, але ми мусимо вболівати за те, що виробляємо.

Зустріч зацікавлених у підтриманні зв'язків сторін була підкріплена участю представників Кабміну, Мінпрому та Київської міськдержадміністрації. Влада обіцяє всіляко сприяти відновленню договірних стосунків між торгівлею і виробниками. Скажімо, як запевнив заступник голови Київської міськдержадміністрації Юрій Россада, наш покупець обов'язково матиме вітчизняний товар. На підтвердження цього невдовзі буде видано розпорядження столичної держадміністрації. На додаток до цього Мінпром України має на меті створити в кожній області спеціалізовані магазини вітчизняної продукції. А поки що від імпортного потоку відбиватимемося ввізним митом, підвищеним постановою Кабміну на 30—40%. Тож ціни на закордонні товари значно зростуть. Звісно, покупець не буде в захопленні. Адже імпортні товари тепер стануть для нього малодоступні. Проте це ще не означає, що він кинеться на вітчизняні ...

Людмила ГРАЧ.
Мал. Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Точка зору

Глухі кути ортодоксального монетаризму

СИСТЕМНА криза в Україні набула хронічного характеру і триває у формі затяжної депресії. Економічні основи для вивільнення з полону руйнівних явищ і процесів усе ще не створено. Поки що ми маємо економіку, яка не відповідає статусу незалежної держави.

На моє переконання, Україна досі не має власної домінанти в економічній політиці, а цілком і однозначно підпорядкована канонам монетаризму —найавантюристичнішій течії економічної думки XX століття.

Окрім цього, проініційовано та активно структуровано внутрішні сили, кровно зацікавлені в безпорадності ключових гілок влади, різновекторності їхніх дій. Сформувалися структури і люди, котрі хочуть, щоб перехідний період був завжди і реформи ніколи не закінчувалися.

За таких умов національною економікою керують ринкова стихія, лобістські інтереси, депутатські [illegible]ції та надзвичайні ситуації. Іншими словами, гостра й небезпечна затяжна криза національного управління, що пішло «врозпис і нарозхват», — визначальний чинник основних негараздів вітчизняної економіки.

Практично без упину пригнічуються єдино реальні чинники виробництва — капітал, робоча сила, природні ресурси, технології, де сконцентровано найвищий інтелект нації, господарське управління. Триває дезорганізація виробництва внаслідок так званої демонополізації, в процесі якої право на «суверенітет» отримує практично кожний окремо взятий заводський корпус, а це, у свою чергу, провокує неконтрольовану дифузію відносин власності.

Деструктивні спроби одномоментно, суто декретними методами запровадити суперринкові форми замість того, щоб поступово конструювати ринкову економіку, стали згубні для нашої держави. Як аналітик, мушу констатувати, що в економічній політиці України було припущено багато помилок. Та одна з них загальна і основна — спроба здійснити «ринковий бліцкриг», водночас активно усуваючи державу від управління економікою, декларуючи ілюзорні надії на автоматизм ринкового саморегулювання.

Саме від цього застерігав Президента України на Всеукраїнській нараді економістів (вересень 1995 р.) тодішній Прем'єр-міністр Євген Марчук. Однак гіркий досвід псевдоринкових перетворень агресивно ігнорувався. А без визнання принципової хибності здійснюваного економічного курсу неможливо нейтралізувати його наростаючі негативи, уникати відтворення цих останніх у реаліях економічної політики.

Наслідком такої ринкової сліпоти стала рукотворна і за своїми наслідками драматична суперечність політико-економічного характеру: утвердження політичних ознак суверенності держави і водночас інтенсивна втрата її економічних підвалин і ознак. Перед Україною вже на повний зріст постала проблема зовнішньої економічної залежності. А це гарант того, що їй відводиться роль смиренного послушника.

З приводу помилок і прорахунків стратегічного характеру, які, на превеликий жаль, так і не стають повчальним уроком, можна написати не одну статтю чи навіть об'ємисте дослідження. Та я зупинюся лише на деяких із них, які мають особливо руйнівний, а тому й принциповий характер.

СИТУАЦІЯ в економіці України, за технічною термінологією, аварійна. Вона зумовлена передусім беззастережними вимогами Міжнародного валютного фонду (МВФ) та Світового банку щодо системних трансформацій економіки нашої держави. Автор даної статті мав можливість проаналізувати деякі першоджерела, рекомендації яких під тиском МВФ і при неприпустимій покірливості української сторони лягли в основу курсу економічних реформ у нашій країні.

Ідеться, зокрема, про: 1) меморандуми, які вже впродовж трьох останніх років беззаперечно підписують уряди України і які є визначальною передумовою отримання зовнішніх кредитів; 2) службовий звіт офіційних представників МВФ в Україні для свого керівництва щодо бажаних дій української сторони в поточному році; 3) заходи, які належить здійснити (на вимогу МВФ) українській стороні до початку переговорів щодо надання чергових траншів.

Зазначені та інші документи є наочним свідченням того, що спроби жити не своїм розумом, тобто подальше некритичне сприйняття лінії МВФ на реформи в Україні, надає кризовим явищам і процесам в економіці країни необоротного характеру, прирікає нашу державу на остаточний економічний колапс. Максимальне послаблення однієї з найбільших і потенційно могутніх держав Європи, підпорядкування її економіки інтересам іноземного капіталу — саме на це працюють технології, «маяки» і механізми «системних перетворень в Україні».

За моделлю МВФ в економіці України інтенсивно здійснюється триєдиний процес, що має назву —«здійснення економічних реформ»:

по-перше, політико-економічна лібералізація, тобто активне дистанціювання держави від контролю (навіть ринковими методами) над найважливішими макроекономічними явищами і процесами —ціноутворенням, валютним режимом, капіталотворенням та кредитно-інвестиційною політикою, зовнішньоекономічною сферою і соціальними пріоритетами;

по-друге, форсування роздержавлення і приватизації, незважаючи ні на що, тобто фактично нехтуючи відсутність адекватного правового поля і реальних передумов для появи критичної маси дієздатних товаровиробників, які б мали можливість приватно створювати, вигідно розпоряджатися кінцевими результатами своїх зусиль, а не лише приватизовувати створене. Фетиш екстенсивно-кількісних показників приватизації зумовив практично цілковите ігнорування принципів та критеріїв дієздатності національної економіки у постприватизаційний період. Не випадково у галузях із фактично 100-відсотковим рівнем роздержавлення та приватизації кризова ситуація особливо гостра;

по-третє, жорстко ортодоксальна монетарна політика, яка позбавляє Україну іманентної економічно суверенній державі функції — ефективної керованості грошово-кредитною політикою та банківською системою.

Жодній із країн (а їх було немало), які брали до керівництва подібну ідеологію ринкових реформ, не вдалося уникнути найтяжчих наслідків —деіндустріалізації виробничого потенціалу, безповоротного занепаду продуктивних сил, деградації товарно-грошових відносин.

Держави, керівництво яких з тих чи інших причин вчасно не відмовилося від співпраці з МВФ за моделлю, що примусово нав'язується згаданою міжнародною інституцією, поставили свої національні економіки під цілковиту і довгочасну залежність від іноземної «допомоги», тобто де-факто позбулися реального суверенітету. Воістину: бережись данайців, які дари приносять!

Особливу небезпеку для національної економіки являє стан грошово-фінансової системи. Безглуздо жорстка монетарна політика, що вже впродовж кількох років культивується в нашій країні, зумовила безпрецедентний грошовий голодомор. Розрахунки і детальний аналіз підтверджують, що монетарне таргетування (кількісне обмеження грошової маси) невиправдано однобоке. Є всі підстави стверджувати, що в минулому і поточному роках відповідні владні структури свідомо і в недопустимих обсягах занижували номінальну масу «декретних» грошей проти об'єктивно необхідних емісій.

Це досягали за рахунок: по-перше, явно заниженого прогнозованого рівня допустимої інфляції і, таким чином, вартісної оцінки номінального ВВП; по-друге, «помилок» у розрахунках швидкості обертання грошової маси і рівня цінового дефлятора; по-третє, суб'єктивізму при визначенні грошового мультиплікатора, а відтак і грошової бази.

За оцінками незалежних експертів, загальний обсяг недобору реальних грошей, що мали б на мінімально необхідному рівні обслуговувати відтворювальні процеси в економіці, становить у поточному році: за показником «грошова база» — 5,9 млрд. (офіційно визначена сума — 4,85 млрд.) гривень, а загальна грошова маса, об'єктивно можлива і необхідна (хочу ще раз акцентувати увагу, що це не інфляційні гроші), мала б зростати на 17,5 млрд. грн. до офіційно заявленої на 1996 рік (9,7 млрд. грн.).

Однак цю реальність активно нехтують. Вимушений у цьому зв'язку процитувати ключовий документ МВФ щодо впливу на економічну політику України — горезвісний «Меморандум» (пункт 15): «Національний банк України вживатиме відповідних заходів до обмеження базових грошей». Неминучим наслідком неухильного дотримання такого курсу стала загальнонаціональна платіжна криза, наростання внутрішнього (близько 9 млрд. гривень) і зовнішнього (понад 10 млрд. доларів США) боргу.

Очевидним є разючий факт, що насиченість національного ринку грошовою масою в багато разів менша, ніж у країнах, що домагаються розширеного відтворення свого економічного потенціалу. Загальновідомо, що грошова маса має зростати пропорційно до фактичної вартості валового внутрішнього продукту (ВВП). Однак коефіцієнт «монетаризації ВВП» (відношення «широких» грошей до ВВП) має в Україні таку динаміку: 1991 р. — 0,53, 1992 р. — 0,49, 1993 р. — 0,34, 1994 р. — 0,29, 1995 — 0,13, 1996 р. — 0,12.

Для порівняння цей самий показник у зарубіжних країнах: Японія — 1,16, Англія — 0,89, Франція — 0,69, Німеччина — 0,65, Росія — 0,1 (не дивно, чому тут також панує жорстока платіжна криза).

ОТЖЕ, в Україні рік у рік дедалі менші обсяги грошей обслуговують процес створення та необхідний оборот ВВП країни. Посилання НБУ на прискорення оборотності грошової маси не відповідають дійсності, бо до розрахунку не береться цикл затримки грошей у простроченій заборгованості, яка стрімко зростає. А якщо не заплющувати очі на той факт, що швидкість обертання грошей (кількість оборотів на рік) з урахуванням кредиторської заборгованості на балансах банків становить за оцінкою фахівців, не 10,4 раза, як офіційно подає НБУ, а лише 2,74 раза, то стає зрозумілим той колосальний обсяг недобору об'єктивно необхідних грошей, котрий має місце в нашій державі сьогодні.

Штучно створений дефіцит на національну грошову масу, неприпустиме скорочення обсягів національних грошей в обслуговуванні відтворювального процесу, з одного боку, істотно звужує можливості для ефективного контролю за економічними процесами, з другого, адекватно збільшує попит на зарубіжні кредити та позики.

Однак ця потреба задовольняється у досить оригінальний спосіб. До моменту реструктуризації зовнішнього боргу Росії перед Заходом, а України — перед Росією (зрозуміло, на умовах, продиктованих МВФ) фінансову допомогу нашій країні попри всі прохання ніхто не надавав. Вичікували, коли Україна потрапить в боргову яму до Росії, яка на той час уже відчутно заборгувала перед Заходом.

Нині ми маємо сплачувати зовнішній борг нашому північному сусідові в доларах щонайменше впродовж 12—13 років. Як тільки така угода офіційно відбулася, МВФ одразу ж відкрив кредитні лінії для України. Адже Росія зобов'язалася перед своїми західними кредиторами сплачувати свої борги (протягом 25 років), у тому числі за рахунок коштів, повернутих Україною.

Таким чином запрацювала схема «валютного трансферу»: МВФ дає Україні кредит на негайну оплату боргу перед Росією за енергоносії, ці самі кошти (а точніше рахунки), не зупиняючися, тут же перелітають за межі країн-боржників. Отже, кругообіг одних і тих самих грошей здійснюватиметься віднині до нескінченності. Таким чином, Захід триматиме Україну в борговому зашморгі доти, доки вона, спираючись на здоровий глузд і на свої внутрішні сили, не змістить акценти своєї економічної політики.

А для того, щоб цього не сталося, МВФ розробив і досить успішно використовує модель фінансової «допомоги» Україні, водночас програмуючи її керівництво на дії, що суперечать національним інтересам. Саме в такому контексті треба сприймати рекомендації західних «доброзичливців» і щодо створення режиму, за якого збідніла Україна забезпечила самовивезення (а точніше — відплив) за межі своїх кордонів капіталу в розмірах щонайменше 15-20 млрд. доларів США. Згортаючи своє і кредитуючи чуже виробництво, національна економіка постійно стікає кров'ю.

Виробники-експортери та наближені до них комерційно-посередницькі структури є основними суб'єктами перманентного відкачування валютних ресурсів за кордон. Різниця між контрактною ціною поставки і фактичною сумою (яка формується за тіньовою домовленістю українського постачальника) коливається, як правило, від 0,5 до 10 відсотків.

«Великий бізнес» визначається для вітчизняних експортерів не масштабами прийняття рішень і адекватної відповідальності, а масою «піднятих» грошей у даний момент, величини «незасвіченої» маржі, щ лягла на валютні рахунки за межами України. При цьому фізичні гроші отримують шляхом експорту висколіквідної продукції (метали, енергоносії, сировина, напівфабрикати тощо). Особливістю здійснюваних зовнішньоекономічних операцій є, те, що на українську сторону припадає оборот у натуральних формах, а завершальний їх етап — грошові розрахунки — здійснюються за кордоном.

Іншими словами, цивілізована частина формули Г-Т-Г, а саме — гроші, винесена за межі країни, як правило, в далеке зарубіжжя.

Таким чином реальний капітал приватизується на закордонних рахунках. А тим часом офіційний представник МВФ в Україні Алекс Сундаков цинічн не рекомендує призупиняти це процес: «Фактично якщо резиденти України приймуть рішення залишити свій капітал на її території або навіть повернути частину раніше експортованих грошей, стан балансу зовнішніх операцій за певних умов може погіршитися» («Банківська справа», 1996, 3, стор. 30).

На додаток до цього окремі урядовці-реформатори виступають за подальшу лібералізацію зовнішньоекономічних відносин, заявляючи про твердий намір домагатися подальшого розширення «відкритого режиму зовнішньої торгівлі», у тому числі за рахунок зменшення податків на імпортні товари. Вважають, що це сприятиме задоволенню потреб співвітчизників, зростанню надходжень до вітчизняного бюджету.

НАСПРАВДІ це чергові ілюзії. Зниження податків на імпорт зумовить зниження цін на імпортні товари, а це, в свою чергу, призведе до збільшення обсягу імпорту, тобто до подальшого витіснення вітчизняного товаровиробника з власного ринку. Тим часом боротьба за ринки збуту головне стратегічне завдання всіх розвинутих країн, і для цього застосовуються всі можливі методи. До речі, навіть успіхи економічних реформ в Україні оцінюють за тим, як іноземний експортер завойовує наш ринок.

Якщо має місце практика беззастережного ввезення на нашу територію різноманітної продукції (в тому числі і тієї,

яку здатен виробляти в достатніх обсягах вітчизняний товаровиробник), то посольства, консульства, міжнародні організації тлумачать такий ступінь лібералізації експортно-імпортних угод та операцій як свідчення успіху ринкових реформ.

Україна під тиском МВФ узяла на себе зобов'язання (п. 22 «Меморандуму») «не вводити і не інтенсифікувати будь-яких обмежень на імпорт для цілей платіжного балансу». Не випадково коефіцієнт відкритості зовнішньої торгівлі (відношення середньої експорту та імпорту до ВВП) в Україні сьогодні безпрецедентний. За останні п'ять років він практично подвоївся. Наприклад, частка імпорту за багатьма видами продукції, що споживається всередині України, перевищує 60 відсотків. Тим часом частка імпорту у ВВП становить, наприклад, у Японії 6,5 відсотка, у США — 9,5 відсотка.

На даний момент треба істотно обмежити некритичний імпорт до нашої країни. Зрозуміло що це не кінцева мета, а засіб захисту внутрішнього товаровиробника, досягнення збалансованого платіжного балансу. Також актуально заборонити практику передоплат товарів некритичного характеру. Нині не виконуються угоди щодо поставок попередньо оплачених товарів щонайменше за 25 відсотками імпортних контрактів, згідно з якими здійснювалася передоплата з Лоро-рахунків. Сьогодні це легальна форма відпливу капіталів з України.

Податки на імпорт у всіх цивілізованих країнах установлюються не так для того, щоб збільшити доходи бюджету, як з метою державного протекціонізму: збільшуючи ціни на імпортні товари, домагаються зменшення обсягів їх реалізації на вітчизняному ринку. Це (окрім забезпечення зайнятості, розвитку виробництва тощо) сприяє також збільшенню бюджетних надходжень. Вони, як правило, значно вагоміші, ніж надходження від імпортних товарів. Доти, доки саме внутрішній, національний ринок не стане стимулом, «мотором» розвитку вітчизняної економіки, очевидно, не буде започатковане економічне зростання.

ЧЕРГОВОЮ грубою помилкою, яку нав'язали нам стратеги МВФ, є комплекс емісієфобії, хронічний острах нібито прямої зумовленості рівня інфляції наявною грошовою масою. Людвіг Ерхард, добре знаний у світі як прогресивний реформатор економіки післявоєнної Німеччини, в своїй книзі «Півстоліття роздумів» зробив твердий висновок: «Між інфляцією і обсягом грошей, що є в обороті, нема жодного причинного зв'язку. Інфляція породжується єдино тим, що можуть виникнути доходи від діяльності, яка не дає реальної користі економіці».

Отже, пов'язувати рівень інфляції з рівнем емісії є грубою стратегічною помилкою, від якої відмовилися свого часу і Франклін Рузвельт, і Японія, здійснюючи програми врятування національних економік.

Звичайно, грошова емісія являє собою потенційну небезпеку. Однак потенційна загроза, наприклад, від електричного струму аж ніяк не зумовлює якихось відмов від його найширшого використання. Гроші — це «кисень» економіки, а нормальний грошовий обіг — її «капілярно-судинна» система. Штучно обмежуючи доступ грошової маси в економіку країни, ми власними руками умертвляємо її.

На перший погляд противників активного використання національних грошей, їх емісія обов'язково матиме драматичні наслідки: «Емісія зумовить соціальний вибух... Єдиний порятунок —міжнародні кредити». Не більше і не менше. Знайомий мотив адептів МВФ. А насправді зовсім навпаки: за короткий час додаткові гроші відшукають на ринку своє місце. І найбільший ефект буде тоді, коли додатково випущені гроші першочергово спрямовуються на забезпечення приросту обсягів виробництва.

Світова наука і практика підтверджують необхідність і доцільність випуску грошей відповідно до потреби. Якщо додаткова емісія цілеспрямовано вкладається в розвиток продуктивних сил на базі науково-технічного прогресу, то такий приріст грошової маси не тільки не буде інфляційним, а навпаки, протидіятиме інфляційним тенденціям.

Емісійний доход завжди і в усіх країнах з цивілізованими виробничими відносинами, що функціонують за принципами розширеного відтворення, — важлива стаття поповнення бюджету. Звичайно, випуск додаткових грошей — це прихований похідний податок на пасивних учасників ринку. Однак саме ці останні (наприклад, шахтарі) змушують уряд іти на спонтанні грошові ін'єкції. Активні ж суб'єкти ринкових відносин компенсують інфляцію у процесі нормального обороту коштів.

Більше того, протиборство інфляції шляхом замороження заробітної плати і затримок з її виплатою, всілякого обмеження оборотних коштів — це боротьба з температурою хворого шляхом занурення в ополонку. Категоричні рекомендації МВФ щодо обмеження інфляції у встановлених кількісних параметрах небезпечні для економіки України. Вітчизняна економіка справді хвора, і відносно висока, до 60—70 відсотків річна (4—5 відсотків на місяць) інфляція, для неї більш нормальна, ніж ті однопорядкові маяки (1—2 відсотки на місяць), що їх так настійно рекомендує МВФ.

До речі, теорія проголошує, а практика різних країн підтверджує, що відносно невеликий відсоток інфляції (в межах 5% на місяць) не тільки не шкодить економіці, а за певних умов стимулює її розвиток.

ПОМІРНА інфляція вигідна національній економіці і державі — це парадокс, який ми не хочемо усвідомити. Японія, наприклад, цілеспрямовано тримала річну інфляцію на рівні 90—100 відсотків упродовж 10 років. Можна зробити закид, що відносно висока інфляція створює відомі труднощі для довгочасних інвестицій. Але цей факт аж ніяк не перешкода для здійснення інвестицій безпосередньо з емісійного джерела.

Держава повинна надавати кошти не лише у вигляді кредитів (тим паче за мультиплікуючим ланцюгом: НБУ —комерційні банки — отримувачі), а й у формі прямих вкладень через уповноважений банк, якому доручено виконувати функції генерального інвестора стосовно виключно пріоритетних виробництв.

Аналіз нинішнього стану грошово-кредитної системи і національної економіки загалом переконливо засвідчує, що основною причиною негативних явищ і процесів є груба, примітивна боротьба з інфляцією. Реальні недоречності цього противоборства полягають, зокрема, і в тому, що штучно підтасовується «фактаж», коли це вигідно, про безпрецедентні темпи її зростання.

Так, за нашою оцінкою, дуже часті посилання захисників здійснюваної монетарної політики на 1993 рік і про більш як 10 000 відсотків інфляції насправді не відповідають дійсності. За оцінкою незалежних експертів (а вона здійснювалась за трьома варіантами обчислення показників інфляції), її рівень у 1993 р. був реально втричі менший від офіційно заявленого. Водночас рівень інфляції штучно занижується, коли це вигідно апологетам здійснюваних реформ, щоб підтвердити їх «позитиви» (в 1994 р. він становив не 501 відсоток, як це заведено вважати, а понад 800%, торік — не 282, а 329 відсотків).

Водночас безапеляційно ігнорується той відомий факт, що сьогодні більшість ринково розвинутих країн, виходячи із стану «великої депресії», активно користувалися рекомендаціями найбільш об'єктивного монетариста Дж. М. Кейнса щодо необхідності і доцільності розумного використання інфляційних чинників для пожвавлення плато- і купівельної спроможності суб'єктів господарської діяльності та домашніх господарств, тобто щодо використання інфляції як чинника виходу з кризи.

В Україні цей досвід цілком знехтувано. А справжнє багатство країни у власне економічному розумінні — це рівень купівельної спроможності людей. Адже виробництво може розвиватися лише за умови його адекватності рівневі кінцевого споживання. Основне правило ринкової економіки: кінцевої продукції виробляють стільки, скільки згоден і в змозі оплатити споживач.

Тобто існує досить жорстка обумовленість: низька купівельна спроможність — відповідно низька платоспроможність (попит), низький попит — мізерна реалізація, нема реалізації — немає імпульсів до виробництва. Тому не можна підходити до зарплати як до різновиду витрат. Зарплата являє собою більшу частину резервуару купівельної спроможності, яка породжує попит. Якщо немає попиту, то не має сенсу і виробництво.

Виходячи з проконстатованої залежності, зрозуміла і небезпека курсу, коли за рахунок придушення елементарної купівельної спроможності досягається бажаний рівень інфляції. Це явище з власне грошової перекомутовується в продукуючу, товарну і соціальну сфери. Тодішній Прем'єр-міністр України Є. К. Марчук, звітуючи (травень 1996 р.) перед Верховною Радою, попереджав про дану небезпеку, підкресливши водночас неприпустимість продовження подібної практики так званого антиінфляційного регулювання, чим викликав чергове невдоволення оточення Президента країни. Адже подібні заяви засвідчували опозиційність щодо зобов'язань, взятих перед МВФ.

Псевдодоцільність цих «досягнень» стає особливо очевидна, якщо зіставити реальні доходи широких верств населення не з формально розрахованим індексом зростання цін, а з обов'язковим урахуванням затримок виплат заробітних плат, пенсій та соціальних допомог (назвемо це співвідношення «індексом купівельної спроможності»). Ось тоді неминуче постане справжня картина.

ЗАМІСТЬ сотих часток помісячної інфляції ми впевнимося в наявності феномену, який за своїми руйнівними потенціями не поступається навіть перед гіперінфляцією. Йдеться про явище дефляції. Дефляція — це прихована, жорстко затиснута інфляція. Це приблизно те саме, якщо зняти з парового котла манометр і жити ілюзіями, що пара не нагнітається і котел не вибухне.

Займати «страусячу» позицію щодо визнання дефляції — вкрай небезпечно. Хочу нагадати, що саме режим дефляції спровокував небачено жорстку економічну кризу в Німеччині і в 1933 році привів Адольфа Гітлера до влади.

Не випадково вже згадуваний Л. Ерхард попереджав: «В економіці, яка залежить від приватної ініціативи, процесу відтворення загрожує головним чином дефляція». Саме всіляка підтримка купівельної спроможності, яку сьогодні посадили на неприпустимо короткий «монетарний ланцюг», є найбільш ефективним засобом запобігання процесу дефляції і його повороту в протилежному напрямі.

Волюнтаристська монетарна політика не просто знекровлює національну економіку, а й холоднокровно провокує зубожіння, свідоме спотворення й довільне маніпулювання ознаками фактичної дієздатності економіки України. І це ні в кого не викликає особливого занепокоєння.

А тим часом справа дійшла до того, що штучно занижується вартісна оцінка основних узагальнюючих макроекономічних показників — ВВП, ВНП, національного багатства. Так, останнє заниження майже в 5 разів, якщо виходити з внутрішніх цін у доларовому еквіваленті. Інтерес у цьому зрозумілий — адже в розпалі безконтрольна приватизація та інтенсивний експорт капіталу.

Зниження рівня інфляції в поточному році далося невиправдано дорогою ціною — фактичним паралічем товаропродукуючої сфери, неприпустимим спадом плато-і купівельної спроможності юридичних та фізичних осіб, поширенням атавістських проявів примітивно мінової економіки, тобто тотальними операціями натурообміну. А монетарним борцям за реформи добре відомі ази ринкових відносин: у впорядкованій економіці не повинно бути жодного іншого «ордера» на придбання товарів і послуг, окрім національної валюти. Інакше бал правлять або валюти іноземних держав, або бартеризація, або те і друге водночас.

Сьогодні, на превеликий жаль, ми змушені констатувати факт, що товарно-грошові відносини активно згортаються. Бартеризація стала стабільною справою не тільки представників тіньової економіки, а й законослухняних учасників виробництва.

За нашою оцінкою, масштаби натурообміну (а це поле для різного роду зловживань, ухиляння від сплати податків тощо) в країні постійно зростають. Так, питома вага бартерних і валютно-тіньових операцій у розрахунках між суб'єктами господарювання має таку динаміку (у відсотках до загального товарообороту): 1991 р. — 44, 1992 р. — 63, 1993 — 68, 1994 р. — 82, 1995 — 86.

Бартерні операції вкрай негативні для національної економіки, по-перше, тому, що здійснюються поза грошовими розрахунками, а отже, поза банківською системою; по-друге, тим, що цілком ігнорується еквівалентний обмін, чим провокується незаконна «приватизація» державних фінансів, їх інтенсивна тінізація.

Як наслідок, державний бюджет знекровлено, рахунки підприємств у банках оголено. Питома вага «живих» грошей у структурі оборотних коштів підприємств стрімко наближається до нульового показника. Ця динаміка така: 1991 — 18%, 1992 р. —16%, 1993 р. — 6,5%, 1994 р. — 4,1%, 1995 р. —3,4%.

А так зване залучення неемісійних джерел фінансування державного бюджету зумовлює, з одного боку, безперспективне проїдання залишкових фінансових ресурсів, з другого — неприпустиме звуження кредитних та інвестиційних можливостей комерційних банків. Це при тому, що капіталотворення та інвестиційну політику треба ставити поперед усіх проблем. Адже це внутрішнє життєдайне джерело, яке реально оживить інвестиційний процес, і в результаті підніме національну економіку з колін. Зовнішня допомога нас не врятує.

Здоровий і життєздатний ринок капіталів забезпечить продуктивність і корисність інвестицій. Нам, безперечно, потрібні заощадження найширшого загалу, щоб рухатися вперед у галузі інвестицій. Тому аж ніяк не можна вважати успіхом відкачування купівельної спроможності із сфери споживання та її наступне повернення в економічний кругообіг через субсидії.

Спроби обгрунтувати «вигідність» для національного виробництва розраховуватися не правдивими грішми, а їх сурогатами, фіктивними цінними паперами або матеріально-технічними ресурсами це фактичний детонатор вітчизняної економіки. Тому негайні і рішучі заходи щодо нормалізації товарно-грошових відносин у країні є нагальною потребою.

Значущу роль у цьому зв'язку мала зіграти грошова реформа. Однак справа закінчилася проведенням не грошової реформи повномірного характеру, а елементарною деномінацією засобом нуліфікації, тобто зменшенням мірила національних грошей на п'ять нулів (порядків). У результаті заміни паперових грошових знаків дещо зросла їх технічна захищеність. Досягнуто тимчасовий, як на мене, ефект завдяки довір'ю населення і природній схильності до заощаджень.

Однак кількість готівкових грошей в обігу не змінилася, в тому числі досить активно відновлюються масштаби та обсяги тіньових оборотів грошової маси. В дореформений період, як відомо, близько 50 відсотків готівки оберталося поза банками, 1—2 відсотки грошової маси щомісячно відпливало в тінь.

Національний банк не має серйозних валютних резервів для суто ринкової підтримки стабільності курсу гривні. Тому, декларуючи ринкові способи встановлення курсу національних грошей до ВКВ, він насправді перейшов на «ручне керування» цим процесом, прикриваючись «кривим дзеркалом» — функціонуванням Міжбанківської валютної біржі.

Гривня повинна мати офіційний курс до інших валют, інакше реанімація «чорних вівторків» неминуча. Рецидиви такого характеру зумовлять те, що нашій національній валюті знову перестануть довіряти наші громадяни та іноземні партнери. Допустити цього не можна, бо довір'я — це також гроші!

ОТЖЕ, найважливішою передумовою оздоровлення макроекономічної ситуації в країні є негайна і реальна реанімація товарно-грошових відносин.

Для цього необхідно першочергово і всіма можливими засобами державного впливу забезпечити звуження бартерних операцій та угод. На першому етапі їх обсяг має бути зменшено щонайменше наполовину.

Витісненню бартеру обов'язково має передувати відхід від ідолопоклонства перед МВФ і нав'язуваної ним грошової політики. Одночасно з цим має бути запроваджене жорстке цінове регулювання бартерних угод.

Той, хто націлений на натурообмін, повинен грунтувати відповідні угоди на фіксованих або регульованих цінах. А товаровиробник, якого не влаштовують жорстко регульовані ціни, повинен використовувати лише грошові розрахунки і працювати виключно через українські банки.

Це один з комплексу можливих підходів щодо негайної нормалізації вищезазначеної ситуації. До речі, Франклін Рузвельт на початковому етапі виведення національної економіки з кризи і, зокрема, з метою нормалізації товарно-грошових відносин, досить ефективно використовував ціновий чинник як відчутний засіб впливу на поведінку товаровиробників.

Стихія бартерних обмінів, тобто первіснообщинні форми економічних взаємовідносин неприпустимі в цивілізованій державі. Їх подальша «пролонгація» з причини паралічу національної грошової системи зруйнує економіку, а отже, і державу.

Сьогодні наше суспільство, по суті, стоїть перед альтернативою — або національне виробництво, або ортодоксальний монетаризм. Вибір — за Президентом і Верховною Радою нашої поки що суверенної України.

Трохим КОВАЛЬЧУК,
заслужений діяч науки і техніки України, професор, доктор економічних наук.
Київ.

Дещо з ідеології наших реформ

НАШ п'ятирічний досвід творення демократичного суспільства і незалежної України незвичайний. Вражають глибина і суворість економічної кризи, труднощі виходу з неї, гнітить кволість українського національного відродження, точніше — пробудження. Суспільна думка намагається осягнути ситуацію, проте їй бракує системного теоретичного погляду на проблеми в належному історичному контексті. А також — самоконтролю, атмосфери дискусій. Панують тим часом індивідуальні декларації (монолог) та політично-кон'юнктурний підхід.

Теперішній економічний хаос в Україні і криміналізація людської поведінки, насамперед і переважно в управлінському та підприємницькому середовищах, — це закономірний наслідок теорії і практики марксистсько-ленінського творення історії. Інтелект, вихований на догмах фетишизованого утопічного ідеалу, не встигав за розвитком подій — такий стрімкий був крах більшовицького комунізму. І це найпереконливіше свідчило про його нежиттєздатність. Не встиг наш розум звільнитися сам від стереотипів минулого, отже, і вказати реалістичний шлях визволення суспільства, переходу до нового ладу життя — на засадах економічної та політичної свободи, індивідуальної самодіяльності. Комуністичній догмі тотальності ідеалу (загального) він протиставив те саме зі знаком мінус — абсолютизацію індивідуального (ідея деідеологізації людського життя та недооцінка суспільної ролі держави), фетишеві колективного — фетиш приватного егоїстичного інтересу, заполітизованій культурі —культ бездуховного естрадного шаманства і сексуальних уявлень та подразнень, повній залежності установ культури та науки від держави (політичної влади) — бездумну руйнівну комерціалізацію духовного виробництва.... Усе це — інерція старої системи мислення (намагання вийнайти палицю з одним кінцем), стихія абстрактних уявлень на грунті заперечення минулого, а не адекватна конструктивна реакція на проблеми актуальні.

Нашій ідеології та політиці ринкових реформ бракує прагматизму, ідей і проектів, розрахованих на безпосередній економічний ефект. У суспільстві запанувала революційна «капіталістична» фразеологія, яка взяла гору над логікою доцільності, достоту так, як за більшовиків ідея колективізації затьмарювала здоровий глузд її адептів. Замість того щоб послідовно й цілеспрямовано творити нову систему господарювання, вся енергія реформістської економічної думки й громадської уваги спрямовується на один її елемент — на зміну форми власності: якнайскоріше і якнайбільше приватизувати засобів виробництва.

Така теоретична і психологічна настанова призвела до того, що процес руйнування старого господарського організму (нежиттєздатного, але все-таки цілісного) значно випереджав, а то й паралізовував становлення української економіки як саморегулятивної системи виробничих зв'язків і матеріальних можливостей виробництва — на основі економічної свободи. Тут —першопричина нашої затяжної господарської кризи.

У сфері економіки власність, у тому числі і приватна, — окреме, ринок — загальне. Він у сучасному світі давно вже не є механічним породженням приватної власності. Правила суб'єктів ринку, керуючись об'єктивними законами економіки, встановлює держава. Проте в атмосфері закономірної антитоталітарної (антикомуністичної) стихії і гострої політичної боротьби воля та соціальна відповідальність держави ослабилися. Через те, метафорично висловлюючись, «приватна власність» пригнічує, витісняє «ринок». Усунення економічної монополії держави обернулося «прихватизацією» —безконтрольним захопленням власності... вчорашніми монополістами, що діяли від імені держави і народу. Нова, «демократична», держава відмовилася по суті і від своїх власних повноважень як господаря у державному секторі виробництва. Такий власник — і приватний, і держава — не знає, що робити зі своєю власністю, і, будучи насправді марнотратним люмпеном, а не хазяїном, жадібно поглядає, де що погано лежить. І бачить насамперед, ясна річ, зарубіжний гаманець: зарубіжний базар (не ринок!) та іноземного інвестора. Забуваючи про внутрішній ринок і про власний народ — єдиного безумовно вигідного, генерального інвестора національної економіки. В економічній політиці держави немає системного підходу — всебічного аналізу причин кризи та комплексного погляду на шляхи виходу з неї.

Це — рух наосліп. Починається засліплення з ідеологічної катаракти — з фетишизації (ідеалізації, романтизації) приватної власності і ринку, орієнтирів правильних, але сприйнятих як абсолют, як самодостатній суто економічний феномен.

Тоді як істина — над ними, на вищому, соціальному, щаблі спільного буття. Лише в контексті соціальних відносин, духовного і морального світу людини ринок і приватна власність виявляють свою позитивну сутність як регулятор суспільного життя. Якщо національний ринок опиняється в руках чужинців, то чи благо він для нас? Якщо приватний власник, отримавши доступ до засобів масової інформації, веде ворожу нам пропаганду і нав'язує суспільству свої вульгарні смаки, творить атмосферу розпусти, то чи повинні ми освячувати його право власності?

Мова йде про палицю з двома кінцями (іншої, з одним кінцем, не буває) — про співвідношення окремого і цілого (загального), індивідуального і суспільного, людини і суспільства. Якщо такою міркою міряти людську історію в її економічному аспекті, то можна сказати, що світ рухався від комунізму, соціалізму (первіснообщинного колективу) до капіталізму (легітимізації та розвитку індивідуальної ініціативи), від «дикого» до «народного капіталізму». Останній, «народний капіталізм», логічно було б назвати і «соціалізмом» — розуміючи соціалізм як лад узгоджених інтересів особи і суспільства, належного співвідношення окремого і загального.

З цього фундаментального погляду оцінюючи наш досвід демократичного перетворення комуністичного соціалізму (компартійного феодалізму), доходимо висновку, що ми припустилися трагічної помилки. Виходячи з рабства марксистсько-ленінського тоталітаризму, ми пішли не прямим, як модно нині казати, цивілізованим шляхом, шляхом «народного капіталізму» (розвинутого капіталізму, ладу сформованої системи), а збочили в минуле, в «дикий капіталізм». Запанувало свавілля індивідуального інтересу, передусім, цілком закономірно, у сфері розподілу власності і зовнішньоекономічної діяльності. Загальний інтерес, уособлюваний у «нормальному» суспільстві на рівних владних повноваженнь державою, виявився в нас беззахисним, бо стара компартійна бюрократія, яка, будучи політичним монополістом «реального соціалізму», опанувала й економічно, була реальним власником засобів виробництва, кинулася підпорядкувати собі оцю саму власність, змінивши, відповідно до обставин, форму владарювання — укладаючи контракт із приватною власністю.

Нові, демократичні, суспільні сили, будучи і фізично, кількісно слабкими, й ідеологічно не підготовленими до швидких історичних перетворень, не зуміли протиставити анархії первісного капіталістичного накопичення прагматичну концепцію демократичної трансформації економіки. Найвиразніше це видно на прикладі ідеї середнього класу.

Нині всі реформатори божаться середнім класом. Усі начебто розуміють, що він — соціально-економічна основа стабільної демократії. Забуваючи, одначе, що клас, щоб бути свідомим себе, мусить мати власну ідеологію. У даному разі, очевидно, «середню» — між комуністичною і ліберальною концепціями економічного розвитку. Такою серединою є, безперечно, соціал-демократія, соціальна демократія. Думаю, саме вона є прагматичною ідеологією для перехідного періоду від рабства комуністичного соціалізму до свободи соціалізму капіталістичного. Проте саме соціал-демократична ідея найменш популярна в актуальній ідеології суспільних процесів і найслабше розроблена як інструмент демократичних перетворень старої одержавленої економіки. Пояснити це неважко: діє психологічний чинник, відштовхуємося від усього, що нагадує нам ненависне минуле. Адже марксисти свою соціально-економічну ідеологію називали на початку соціал-демократичною, соціал-демократією.

Відштовхуємося і від держави. У нашій сьогоднішній —доморощеній — ідеології прав людини є велика доза марксистського, комуністичного розуміння цього суспільного інституту. Нехтується певна самодостатність і автономність держави як інституціоналізованої форми загального, спільних інтересів суспільства, її роль зводиться до функцій «нічного сторожа» індивідуального, приватного інтересу. Тобто, як і в марксизмі, абсолютизується окреме, індивід — з тією різницею, що в комуністичній утопії індивід розчиняється в загальному, в колективі.

Анархо-лібералізм шкодить соціальному самовизначенню і становленню посткомуністичної держави, а в сфері національній став ідеологією по-справжньому диверсійною. В Україні він має виразно антиукраїнську спрямованість. «Права людини» протиставляються праву нації, демократія — «націоналізмові». Начебто є люди безнаціональні, позаетнічні, а українці зі своїми національними правами, потребами, вимогами та почуваннями — не люди. Наче демократія —космополітична віра, а не спосіб організації суспільного життя на певній території, що має свого історичного власника.

Позитивне якісне зрушення в становищі нашої країни настане тоді, коли сформується і візьме гору (ставши офіційною політикою) цілісна ідеологія реформування суспільства — історично обгрунтована й перспективна. Здається, нинішній уряд на чолі з П. Лазаренком дивиться в правильному напрямі. Багато залежатиме від того, як «визначиться» суспільство — його організовані й неорганізовані сили. Але найбільше —чи зуміє уряд протиставити себе номенклатурним кланам, спершись на продуктивні верстви народу.

Юрій БАДЗЬО,
науковий співробітник Інституту філософії НАН України.

Читацький мікрофон

Уже й надію втратили

Нині ми питаємо у вас, народні депутати: коли ви наведете порядок у країні, будете стимулювати виробництво та не душитимете нас податками? Якого процвітання можна очікувати, коли ви тільки й вишукуєте, на кого скласти провину за наші страждання, а своїх конституційних обов'язків не виконуєте? Саме через це і перетворюється засідання Верховної Ради на балаган. І якщо раніше ще була якась зацікавленість слухати вас, ще жевріла надія на те, що ви щось зробите, то нині вже немає ні надії, ні бажання вас слухати. А крім того, прикро, що на ваших засіданнях виступи українською мовою — рідкість. Як же треба не любити свою мову, щоб виступати з високої трибуни чужою!

В. ЛЮБЧЕНКО.

Донецьк.

Це тільки гра на публіку

Ваші вболівання за народ, шановні депутати, вже сьогодні сприймаються як гра на публіку. Бо коли послухаєш один тільки дует Вітренко–Марченко, то нічого не почуєш, крім того, що будь-які реформи в Україні — це погано. А що ж ви пропонуєте для народу? І якщо ви так уболіваєте за людей і такі великі патріоти України, то чому не визнаєте державної української мови? До речі, я теж належу до російськомовного населення України, але я за те, щоб народні обранці відстоювали інтереси своєї держави. Це трагедія, що нас відучили від рідної мови, і відроджувати її — в першу чергу ваше завдання, шановні наші обранці.

Надія СПОРИШ,
пенсіонерка.

Авдіївка
Донецької області.

Заради власної вигоди

Всі ми хочемо швидше вийти з економічної кризи і, як мовиться, жити по-людськи. Здається, все робиться для цього: Верховна Рада приймає потрібні закони, але хто їх виконуватиме, якщо нами, як і колись, продовжують керувати компартійні номенклатурники, а «червоний директорат» перефарбувався на перших капіталістів. Трудові колективи практично усунуті від приватизаційного процесу. Звичайно, не можна усіх стригти під один гребінець, бо не всі однакові, та все ж багато хто перефарбувався заради власної вигоди. Дорога Верховна Радо! Зверни увагу на це, а це на те, що з України вивозяться продукти до Росії і там продаються дешевше, ніж у нас. Чому?

Д. ТКАЧУК,
ветеран праці, інвалід.

Дунаївці
Хмельницької області.

Живемо в країні чудес

Ми живемо в країні чудес, якої на світі більш немає. Адже за короткий час під некомпетентним керівництвом ми перетворилися на країну жебраків. Чомусь повільно йдуть зрушення на краще. Навіть грошова реформа стала фарсом, бо ціни на товари підскочили ще до її початку. Шановні депутати, наші обранці! Ви повинні захистити народ від чергової інфляції нових грошей і зробити все можливе, щоб ціни більше не підскакували, бо все це тяжко дуже переносити нам, простим людям.

В. ІЛЮШЕНКО.

Кривий Ріг.

Допоможіть і захистіть!

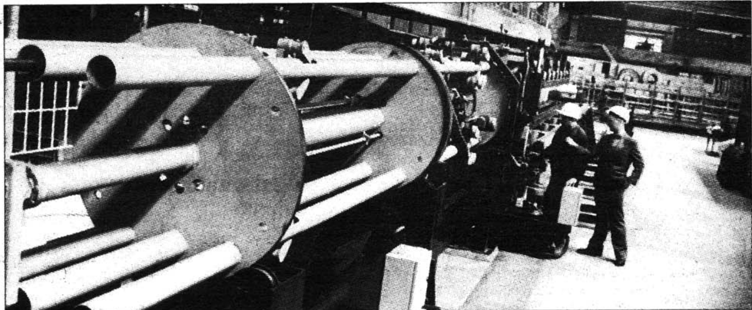
Живу я в незалежній Україні, яка ще й досі не визначилася, чи вона демократична, чи соціалістична, чи капіталістична. Нічого дивного, бо я й сам у роздумах. Ще за радянських часів одержував пенсію 129 карбованців 64 копійки, потім почалися перерахунки, перетворення, і хоч цифрово пенсія зросла до мільйонів, але порахувавши, я дійшов висновку, що пенсія моя становила 15, 18 радянських карбованців. Та ще й за браком грошей розділили пенсію ніби на аванс і зарплату, то я й зовсім збився, за який місяць дали, а за який — ні.

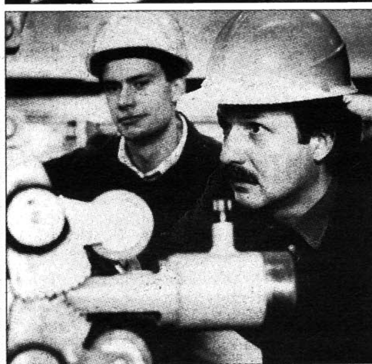
Дорогі наші депутати! Огляньтеся на свій народ — він пережив два голодомори, страшну війну, післявоєнну розруху. І тяжко нам нині дивитися, скільки злодіїв у нас розвелося, що розікрали все нажите роками, а повертати ніхто не збирається. Тож допоможіть нам, захистіть!

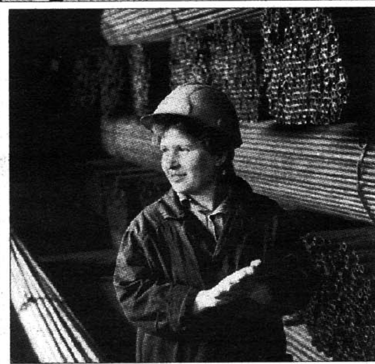
О. РОЄЦЬКИЙ.

Ганнопіль
Тульчинського району
Вінницької області.

Вадим ЛІСНИЙ, Укрінформ (спеціально для «Голосу України»)

Труби потрібні різні й хороші

ЗАТ «Луганський трубний завод» — один з провідних в Україні виробників сталевих електрозварних труб малих діаметрів для водо- та газопроводів. Тут уміло досягають компромісу між високими вимогами міжнародних стандартів, якістю продукції і помірними як витратами, так і цінами. Адже для цього на заводі є сприятливий грунт — впровадження передових технологій та наявність сучасного обладнання. Технологію постійно удосконалюють свої висококваліфіковані кадри: нещодавно освоїли випуск ще одних труб — водогазопровідних із цинковим покриттям та профільних для різноманітних металоконструкцій, деталей машин. До 300 тисяч тонн щороку сходить з ліній таких ось труб.

Труби з маркою Луганська добре знають не лише в Україні та близькому зарубіжжі, а й у Німеччині, Італії. Приміром, спільно з італійцями в трубоелектрозварювальному цеху змонтували нову лінію з випуску прецизійних труб для виробництва амортизаторів на автомобільну і тракторну техніку.

Загалом, завод «на плаву». І в цьому чимала заслуга досвідченого «капітана» — директора, почесного жителя Луганська Геннадія Єненка.

На знімках: директор ЗАТ «Луганський трубний завод» Геннадій Єненко; нова лінія за італійською технологією; трубопрокатники Владислав Вовченко та Олексій Натаров під час налагоджування обладнання; йде на лад робота у сортувальника-здавальника Надії Михайлової; бажані гості на підприємстві — ветерани війни та праці; заводський ансамбль «Криниченька» відзначає своє 10-річчя. Квіти — від заступника директора Олександра Внукова; заводські футболісти грають з ветеранами «Зорі» — чемпіонами 1972 року.

Фото автора.

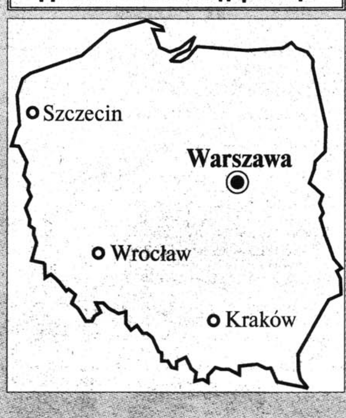

Читачі газети «Голос України» і всеукраїнської податкової газети «Плюс-мінус» уже звикли: під цією рубрикою друкують консультаційні матеріали, потрібні тим, хто має справу з іноземними партнерами. Так було зокрема з добірками, підготовленими для «човників», резидентів України, представників зарубіжних фірм. Не виняток і нинішня публікація. Щоправда, ці практичні поради стосуються лише однієї країни. Проте, гадаємо, це цілком виправдано. Адже саме з Польщею у нас нині, мабуть, найтісніші контакти. І не лише тому, що туди уторувала дорогу величезна кількість українських «коробейників». У відносинах з Україною Польща стала одним із солідних партнерів і на загальнодержавному рівні. Розширюються взаємовигідні торговельні операції, збільшуються польські інвестиції в українську економіку, зростає кількість спільних підприємств. Усе це дає підстави вважати, що сьогоднішній випуск «Ділового компаса підприємця» викличе певний інтерес у читачів.

Діловий компас підприємця

Ваш надійний

Розклад руху поїздів

Київського формування. Поїзд № 067 Київ—Варшава. Відправлення — 10.25. Прибуття — 6.58. Щодня.

Причіпні та безпересадочні вагони:

Поїзд № 029. Київ—Щецін. Відправлення — 21.50. Щодня. Поїзд № 043. Київ—Пшемисль. Відправлення — 18.45. Щодня.

Можливо, що вам знадобляться й такі дані:

Посольство України в Республіці Польща:

Варшава, вул. Ал. Шуха, 7. Тел.: (482) 625-01-27, 622-47-43, факс: 625-32-30.

Посольство Республіки Польща в Україні:

252034, Київ, вул. Ярославів Вал, 12. Тел.: 224-63-08, 228-66-55, факс: 229-35-75.

Митні установи, через які проходить шлях до Польщі

Волинська митниця — Базерук Анатолій Володимирович.

Митні пости — Ізов, Устилуг, Римачі, Нововолинськ. Адреса: 264670, Волинська обл., Любомльський р-н, ст. Ягодин, митниця. Тел.: (03377) 2-21-67; факс: 2-75-32.

Мостиська митниця — Сенів Василь Васильович.

Митні пости — Шегини, Ніжанковичі, Смільниця. Адреса: 292590, Львівська обл., ст. Мостиська, 2, митниця. Тел.: (03234) 4-21-27, факс: 4-72-19; 76-62-56(Лв.)

Рава-Руська митниця — Буричко Зіновій Олексійович.

Митні пости — Краковець, Сокаль, Броди.

Адреса: 292360, Львівська обл., Жовківський р-н, Рава-Руська. Тел.: (0322) 76-96-94; (044) 224-10-28 (Київ), факс: 76-92-93.

Скільки злотих можна витрачати

Отож, ви вирушаєте до Польщі. З «човниками» все ясно: закордонний паспорт і валюту — до кишені, товари — в сумки-баули і — в дорогу. Держслужбовцям, представникам суб'єктів підприємницької діяльності складніше: потрібні командировочні. Скільки й на які цілі їх можна витрачати? Звернемося за консультацією до начальника відділу Державної податкової інспекції по Києву Михайла МАЛАШКА.

Тим, хто від'їжджає у короткотермінове відрядження до Польщі, норма добових витрат становить 26 доларів США.

Гранична норма відшкодування витрат за наймання житла за добу — 78 доларів США. Відшкодування витрат за наймання житла під час перебування за кордоном лише на підставі підтверджувальних документів, поданих в оригіналі до бухгалтерії підприємства.

Під час відшкодування витрат за короткотерміновими відрядженнями за кордон (крім країн—учасниць СНД) слід керуватися Постановою Кабінету міністрів України від 01.06.94 р. № 344 «Порядок відшкодування витрат під час короткотермінових відряджень за кордон (крім країн—учасниць СНД)».

Термін відрядження визначає керівник підприємства, організації або установи, але не може перевищувати 60 календарних днів.

Добові за час проїзду територією України оплачуються в порядку, передбаченому законодавством України про службові відрядження на території України, а після перетину державного кордону України на території іноземної держави (крім країн—учасниць СНД) відшкодовуються в іноземній валюті країни, до якої відряджають працівника, за нормами згідно з додатком № 1 до цієї постанови. Слід знати, що добові за день до від'їзду у відрядження виплачують у розмірі 100% установлених норм в іноземній валюті, передбаченої для країни призначення, а за день повернення з відрядження до України — у валюті України в розмірах, передбачених чинним законодавством України про службові відрядження на території України.

У разі виїзду командированого працівника та повернення його до України в один і той самий день добові йому відшкодують в іноземній валюті в розмірі 50% норми, встановленої для країни, до якої відряджався працівник.

За тривалості відрядження більш як 30 днів оплата добових, починаючи з 31-го дня, здійснюється в розмірах, установлених для працівників закордонних установ України для відряджень у межах держави, в якій знаходяться ці установи.

У разі затримки в дорозі під час проїзду територією іноземної держави через захворювання командированого працівника або з інших незалежних причин тривалістю більш як добу, але не більш як два місяці, добові відшкодовують в іноземній валюті за нормами, встановленими для країни, де сталася затримка. Необхідність затримки має бути підтверджена довідкою дипломатичної або консульської установи України за кордоном.

Дата виїзду працівника у відрядження і дата повернення його до України визначається за відмічаннями контрольно-пропускних пунктів.

Під час вищевказаних відряджень працівникам відшкодовують добові, витрати на проїзд, за попереднє замовлення квитків, перевезення багажу, наймання житлових приміщень та бронювання місць у готелях (але не більш як 70% вартості місця за добу) в межах встановлених норм, витрати з оформлення закордонного паспорта і візи, комісійні під час обміну валюти, страхування медичне та громадянської відповідальності. Вказані витрати відшкодовують на підставі підтверджувальних документів, поданих до бухгалтерії в оригіналі. Відшкодовують на підставі поданих підтверджувальних документів (рахунки, квитанції, проїзні квитки в оригіналі) такі витрати:

— з попереднього замовлення квитків, а також вартість проїзду повітряним, залізничним, водним та автомобільним транспортом загального користування за тарифами 2-го класу (літаками економічного класу, суднами 2-го або туристичного класу). Під час користування вказаними видами транспорту відшкодовують витрати на оплату аеропортних, страхових і комісійних зборів;

— з проїзду (крім витрат на проїзд у міському транспорті) до вокзалу, аеропорту або пристані, а також до вокзалу, аеропорту або пристані в місцях відправлення, призначення або пересадки відшкодовують у тому разі, якщо вказані пункти розташовані за межами міста (за умови, що працівникові не надають безплатно засоби пересування), за тарифом найдешевшого виду транспорту, тобто рейсового автобуса;

— на збори за проїзд грунтовими, шосейними дорогами, водними переправами і т. ін.;

— з оформлення закордонного паспорта та візи;

— на наймання житлового приміщення під час відрядження, а також у разі вимушеної затримки в дорозі за нормами, що відповідають додаткові № 1 до вказаної постанови;

— на оплату податку на додану вартість за придбаними проїзними документами та з наймання житлового приміщення.

Командировочні витрати, здійснені з дозволу керівника підприємства понад установлені норми і не передбачені вказаною постановою, не зараховують на собівартість продукції, а мають бути віднесені на рахунок прибутку підприємства, що залишається у розпорядженні після сплати всіх належних бюджетові податків. Крім того, виплати сум командированим працівникам понад установлені норми підлягають оподаткуванню прибутковим податком у складі сукупного місячного доходу працівника.

Не тільки літаком можна долетіти

З командировочними проблему розв'язано. Постає питання: чим діставатися Польщі? Вирішувати вам. А ми, щоб полегшити ваше завдання, публікуємо таку інформацію.

Розклад польотів літаків

Польської авіакомпанії «Лот» (з Борисполя):

Понеділок. Виліт — 14.45. Приліт — 15.20.

П'ятниця. Виліт — 11.15. Приліт — 12.50. Боїнг-737.

«Авіалінії України» (з Жулян):

Середа, неділя. Виліт — 10.00. Приліт — 11.40. АН-24.

А що у вас у рюкзаках?

Не всі, але багато хто, залежно від мети поїздки, вирушають до Польщі не з порожніми руками. Декотрим, передусім «човникам», хотілося б набрати товару якомога більше. Але ввозити до цієї країни, по-перше, можна далеко не все, а, по-друге, коли щось і можна, то не в безмежній кількості. Втім, слово — польським митникам.

— Передусім, певне, всіх цікавить валюта. Її, як і решту платіжних засобів, дозволено ввозити без обмежень. Але в митній декларації слід заявити про них і дати підтвердження про джерело їх походження. Без мита і спеціального дозволу можна ввозити особисті речі, взуття, косметику, ліки, горілку, інші міцні напої — до 0,5 л, вино — 2 л, пиво — до 5 л, сигарети — до 250 грамів;

м'ясо, рибу, птицю і вироби з них у загальній кількості — до 2 кг; тваринні і рослинні жири — до 1 кг, молочні вироби — до 1 кг, натуральну каву — до 200 г, шоколад і шоколадні вироби — до 1 кг;

сувеніри вартістю до 100 доларів США і в перерахунку за середнім курсом Центрального банку Польщі на день огляду.

У тих, хто вирушає до Польщі, кількість сувенірів може й перевищувати норму. Проте, якщо вони коштують не більше, як 300 доларів США, то на митниці можна сплатити договірну суму мита, що становить 10 відсотків їх вартості. Сума ця не належить до податків, що їх сплачують під час в'їзду до нашої країни на кордоні залежно від мита.

Коли Мінфін дає «добро»

Поїздки до Польщі наші приватні підприємці здійснюють щодня. Проте не вони — головна «скрипка» в економічному «оркестрі» країни. Першочергове значення тут надають соліднішим контрактам, зокрема створенню СП. Адже це надійний шлях до отримання інвестицій. А вони відчутні: на початку року становили 5,5 млрд. доларів. І головне, що вони працюють. Адже темпи економічного зростання в Польщі — чи не найвищі в Європі. А які саме правила «гри» встановлено тут для іноземців? Відповідь на запитання дає Закон Республіки Польща «Про підприємства з іноземною участю», ухвалений 14 липня 1981 року. Ознайомтеся, будь ласка, з його найістотнішими положеннями.

Закон передбачає податкові пільги для іноземних інвесторів. Підприємства з іноземним капіталом звільнені від сплати податку на прибуток, якщо вкладення іноземних суб'єктів до статутного фонду перевищує 2 млн. екю. Таку саму пільгу мають і ті підприємства, що успішно запроваджують нові технології створені в районах з високим рівнем безробіття, а також ті, де експорт продукції перевищує 20 відсотків загальної вартості реалізованої продукції і наданих послуг. Цікаво, що польський Мінфін може звільнити іноземного інвестора від сплати податку на прибуток і до створення СП.

Внески іноземних суб'єктів до статутного фонду підприємства можна здійснювати у польській валюті, отриманій від продажу у валютному банку ВКВ. Іноземний суб'єкт має право робити внески, отримані з доходів від паїв та акцій, вкладів, що походять від спадщини. Мінімальна сума статутного капіталу має становити 49 млн. старих злотих (близько 1,8 тис. дол.). Іноземному суб'єкту гарантовано компенсацію до розміру належної йому частки майна підприємства з метою відшкодування збитків. Міністр фінансів від імені держказни на заяву іноземного суб'єкта надає йому гарантію виплати компенсації.

Згідно із зазначеним законом РП іноземні суб'єкти можуть створювати винятково товариства з обмеженою відповідальністю або акціонерні товариства. Іноземними суб'єктами вважають зарубіжних юридичних і фізичних осіб, котрі мешкають за межами Польщі.

Зарубіжні інвестори можуть працювати в рамках СП або АТ без спеціальних адміністративних дозволів, якщо їхня діяльність не стосується однієї з таких сфер, як аеропорти і морські порти, оборонна промисловість, оптова торгівля імпортними споживчими товарами, юридичні послуги.

Іноземні інвестори зобов'язані отримати дозвіл від органів державної адміністрації, коли вони бажають придбати землю або нерухомість (МВС), отримати податкові пільги (Мінфін), придбати приватизаційне державне майно (Міністерство перетворень власності).

Польські та іноземні інвестори зобов'язані отримувати дозвіл на окремі види діяльності. Голова Нацбанку Польщі за згодою Мінфіну дає дозвіл на створення банків за участю іноземного капіталу. Він також дає добро на організацію страхових фірм. Міністерство зовнішніх економічних зв'язків видає концесії на здійснення діяльності, пов'язаної з імпортом та нафтопродуктами. А ось участь у сфері азартних ігор і лотереях іноземним інвесторам недоступна. Не отримають вони дозволу і тоді, коли їхня діяльність загрожує економічним інтересам Польщі.

А які документи потрібні для створення СП або АТ? Заява із зазначенням назви та адреси фірми, учасників товариства з обмеженою відповідальністю та засновників, якщо це АТ, предмета діяльності, форми і розміру статутного капіталу. Потрібний також документ з інформацією про правовий стан заявників, проект акта заснування і статуту фірми або проект договору про її створення, оцінка вартості негрошових вкладень до статутного капіталу. Всі документи подають польською мовою або з офіційним перекладом оригіналів польською.

Міністр перетворень власності протягом тридцяти днів від дня надходження заяви може зажадати від заявника документи про фінансовий стан сторін і висновки експертів щодо предмета договору. Експертів призначають самі заявники за згоди міністра перетворень власності. З метою захисту інтересів країни останній може вплинути на пропорції майнової участі сторін у статутному фонді, що їх має дотримуватися підприємство. Рішення про відкриття СП або АТ приймають у двомісячний термін з дня надходження заяви.

партнер — Польща

Що почім у сусідів?

ДІЯЛЬНІСТЬ українсько-польських СП багатогранна. Зокрема, це може бути і виробництво продукції, і її імпорт-експорт. Для орієнтації наших підприємців познайомимо їх коротко з колом інтересів польських фірм. Зазначимо при цьому, що найповніші відомості має Торгово-промислова палата України.

Польський офіс концерну «Грюндіг» (Німеччина), що виробляє побутову і професійну аудіо- і відеотехніку зацікавлений у встановленні ділових контактів.

Фірма «Орталь-Декор» (Польща) зацікавлена в реалізації жакардових тканин.

Алюмінієвий завод «Конін» (Польща) зацікавлений у реалізації алюмінієвих сплавів, алюмінієвого прокату і у скуповуванні алюмінієвого брухту.

Польське підприємство зовнішньої торгівлі «Бумар» зацікавлене в контактах з українськими машинобудівними підприємствами для спільного виробництва будівельної і шляхової техніки. Воно готове постачати цю техніку українським будівельникам. «Бумар» знають у нашій країні понад два десятиліття.

«Двері» Польщі відчинені й для імпорту. Але при цьому слід зважати на те, що з 3 липня 1996 року змінено ставки акцизного податку на деякі види польських та імпортованих товарів.

Нашим приватним підприємцям, представникам ділових кіл, напевно, цікаво знати, що почім у Польщі. Йдеться не про ціни на споживчі товари. Вони весь час змінюються і за ними важко встежити. А ось відомості про вартість речей серйозніших мати потрібно. Отже, ви вирішили

Купити земельну ділянку

У принципі, проблем з цим у Польщі немає. Щоправда, в центральній частині воєводських міст практично немає вільних територій. Правда й те, що за великого бажання земельну ділянку можна все ж таки купити. Якщо, звичайно, маєте за що. У центрі Варшави ділянка під забудову коштує не менш як 1000 доларів за кв. метр. У Кракові за ділянки в центрі доводиться платити від 50 до 150 злотих за кв. м, у Вроцлаві — 140—270, у старовинній частині Плоцька — до 160 зл. за кв. м. Причому продають лише невеликі території.

Придбати нерухомість

З цим справа складніша. Іноземці мають можливість купувати нерухомість тільки з дозволу МВС. А воно надає перевагу фірмам, які вклали в Польщі солідний капітал, приватним особам, котрі мають зв'язки з країною (мешкають родичі, походження). Проте й цю проблему можна розв'язати. Торік, скажімо, громадяни ФРН купили близько 400 об'єктів нерухомості, представники республік колишнього СРСР придбали, щоправда, 49 об'єктів. Чому так сталося, зрозуміло. Як кажуть у нас: « маєш гроші — купиш річ».

Відкрити банк

Умови тут такі. Статутний капітал іноземного банку в Польщі має становити 5 млн. екю. Ці кошти слід обміняти на злоті, а їх походження треба довести документально. Національний банк вимагає, щоб хоча б один член правління був польським громадянином. Іноземний банк має виконувати всі польські приписи. Різні переваги для іноземних банків скасовано, для трансферту прибутку за кордон обмежень немає.

Проїхати територією Польщі

З 15 березня 1995 року за проїзд польськими шляхами вантажівок і автобусів, зареєстрованих за межами Польщі, одноразовий проїзд коштує 25 нових польських злотих (дещо менше за 10 доларів). Якщо ви подорожуєте польськими шляхами протягом тижня, треба сплатити 75, а протягом місяця — 250 злотих. Оплату стягують прикордонні митні управління, видаючи при цьому відповідну довідку.

Про те, що і як завозити до Польщі, ми вже розповіли. А які справи з вивезенням? Ще раз слово — польським митникам.

Іноземець може вивезти з країни без дозволу валюти на суму до 2000 екю; валюти на суму, записану у валютній декларації під час в'їзду до Польщі.

Ввезення товарів, обіг яких обмежено польським законодавством у зв'язку з їхнім шкідливим впливом на здоров'я людей і тварин, може бути здійснено з дотриманням установленого порядку, тобто за поданням вчасно для митного огляду відповідних свідчень. І ще одне. Коли у вас виникли проблеми на митниці і ви чимось незадоволені, то оскаржити дії польської сторони можна в двох інспекціях: надіслати скаргу директорові митниці, а коли його рішення вас не задовольнить, то голові Головного управління мита.

Ставка менша за...

ЩОДО митних зборів, то всім, хто має справу з польськими партнерами, треба знати й таке. Усілякі ексцеси, хоча й не бажані, але не виключені. А ось головного, що могло б спричинити особливе невдоволення українських підприємців, подвійного оподаткування, вдалося уникнути. Як і завдяки чому це зроблено? Розповідає заступник начальника відділу міжнародного оподаткування, підготовки та виконання міжнародних угод Ю. ГЛАДУН та головний державний інспектор цього відділу Л. ДОЦЕНКО.

Республіка Польща — сусід України по «європейському дому», країна, з якою наша держава за всіх часів мала тісні політичні й економічні зв'язки. Саме з Польщею 12 січня 1993 року в Києві було підписано першу в історії України Конвенцію про уникнення подвійного оподаткування доходів майна та запобігання ухиленням від податків, яка після закінчення необхідних процедур набрала чинності 24 березня 1994 року. Відповідно до статті 29 конвенції її положення в Україні діють для резидентів Республіки Польща щодо податків на прибуток підприємств за будь-який оподаткований період, з або після 1 січня 1995 року, а щодо податків на дивіденди, відсотки, роялті та прибутковий податок з громадян для будь-яких платежів, здійснення на шістдесятий або після шістдесяти днів з або після 24.02.94 р., а саме з або після 23 травня 1994 року.

Розглянемо деякі положення конвенції.

На відміну від чинного законодавства України (пункт 1.9 Закону України «Про оподаткування прибутку підприємств»), де визначено лише узагальнений термін «постійне представництво», конвенція детальніше розглядає його, обумовлюючи випадки, коли діяльність нерезидента в Україні не створюватиме «постійне представництво». Так, згідно з конвенцією цей термін не передбачає будівельного майданчика, монтажного або налагоджувального об'єкта, якщо він існує менш як 12 місяців; діяльність, що має підготовчий або допоміжний характер, а також комерційну діяльність, що здійснюється в іншій державі через брокера, комісіонера або якогось іншого агента з незалежним статусом. Той факт, що компанія, яка є резидентом «договірної держави», контролює або контролюється компанією, що є резидентом іншої «договірної держави» або здійснює комерційну діяльність в цій іншій державі (через постійне представництво або якимсь іншим чином), сам по собі не перетворює одну з цих компаній на постійне представництво іншої компанії.

Згідно з конвенцією прибутки, які отримує резидент «договірної держави» від експлуатації морських, річкових та повітряних суден і дорожніх транспортних засобів у міжнародному транспортному агентстві, обкладаються податком лише в цій державі. Так, наприклад, доходи, отримані авіакомпанією «Українські авіалінії» від експлуатації маршруту Київ—Варшава, обкладаються податком лише в Україні. Відповідним чином у Польщі обкладають податком доходи авіакомпанії «Лот».

Декретом Кабінету міністрів України «Про прибутковий податок з громадян» передбачено оподаткування лише тих доходів нерезидентів, що отримуються (оплачуються) із джерел в Україні. А конвенція встановлює, що доход, отриманий резидентом Польщі в сфері професіональних послуг (незалежна наукова, літературна, артистична, художня, просвітницька або викладацька діяльність, незалежна діяльність медиків, адвокатів, інженерів, архітекторів, стоматологів та аудиторів) або іншої діяльності незалежного характеру, обкладається податком в Україні лише в разі, якщо особа має в Україні постійну базу для цієї діяльності.

Законодавство України не передбачає оподаткування державних пенсій та інших схожих винагород. Разом з тим конвенція передбачає виняткове право оподаткування пенсій та інших таких винагород, що виплачуються за державними пенсійними забезпеченнями, тільки в державі, з якої переказують ці платежі. Таке положення не встановлює оподаткування згаданих пенсій в Україні, а є лише гарантією, що якась державна пенсія, що її виплачують резидентові Польщі — колишньому громадянинові України, не обкладатиметься податком у Польщі.

Згідно з конвенцією платежі, отримувані студентом або стажером, який перебуває в «договірній державі» виняткова з метою навчання та отримання освіти, не обкладаються в цій державі податком у разі, якщо джерела цих платежів перебувають за межами цієї держави. Наявність такого положення пов'язана з тим, що навчання студента або стажера вимагає його перебування в іншій державі більш як 183 дні, і відповідно до законодавства України він розглядається як резидент України. Оскільки отримання статусу резидента пов'язане винятково з його навчанням, то його доходи, отримані з-за кордону, не повинні обкладатися податком як доходи резидента.

Завдяки конвенції, підприємці обох держав отримали гарантії, що їхній прибуток, отриманий від підприємницької діяльності на території іншої держави, а також із джерел у цій державі як дивіденди, відсотки і роялті, не підлягає подвійному оподаткуванню. Конвенція також гарантує, що підприємці однієї держави платитимуть податки в іншій державі на тих самих умовах, що й підприємці іншої держави. Крім того, конвенція спрямована на запобігання ухилень від сплати податків. Усе це створює додаткові умови для поглиблення україно-польських економічних відносин.

Митниця захищає своїх

НАПРИКІНЦІ грудня 1995 року польський уряд ухвалив пакет законодавчих актів, що регулюють державну митну політику на 1996 рік. Було прийнято нові митні тарифи й постанови, спрямовані на реалізацію договірних угод з Європейським Союзом, країнами ЄАСТ, ЦЄАСТ і Всесвітньої торгової організації (ВТО).

На промислові товари, що їх ввозять із країн Європейського Союзу та країн ЄАСТ, відповідно до ухвалених планів митні ставки знову зменшать на 20%. Буде продовжено зменшення митних ставок на перероблені сільгосппродукцію, яку імпортують з ЄС.

Основна ставка на сільгосппродукти має скоротитися на 10%. Із січня 1996 року для більшості промислових товарів у рамках торгівлі з ЦЄАСТ введено нульову митну ставку. А для захисту товарів, які не підпадають під нульову ставку, до 1 січня 1997 року зберігатиметься половинне мито. І лише нечисленні товари як виняток обкладатимуть митом до 2000 року або навіть до 2002 року. У зв'язку з початком процесу реструктуризації і приватизації польської нафтової промисловості в рамках митного тарифу на 1996 рік буде посилено її митний захист, що виявиться у збільшенні мита на бензин і дизельне паливо.

1996 року буде продовжено дію митних контингентів, встановлених 1995 року, але з відповідною їх модифікацією, яка викликана змінами, що відбуваються в економіці країни, і поточними потребами ринку.

1996 року вводять митне регулювання, яке охоплює так звані делікатні товари (в тому числі сільгосппродукти, зернові). Мають також розпочатися роботи з модифікації системи митного захисту в 1997 році.

Ласкаво просимо за Буг!

СЛОВО торговому радникові посольства Республіки Польща в Україні Збігневу ШМУНЕВСЬКОМУ:

— У співробітництві Польщі та України настає інший етап, ми виходимо на новий рівень взаємин. Це кооперативне співробітництво у виробництві. Сьогодні вже можливе створення спільних підприємств у багатьох галузях: у переробці сільськогосподарської продукції, на транспорті, у модернізації залізничних і автомобільних шляхів, у виробництві техніки для села — тракторів і зернозбиральних комбайнів. Не залишається поза нашої уваги й підприємства паливно-енергетичного комплексу, вугільної промисловості.

— Пане Шмуневський, успішний економічний розвиток держави значною мірою залежить від податкової політики. У вашій країні система оподаткування відрізняється від нашої.

— У нас для всіх платників податків однакові умови: і для фізичних, і для юридичних осіб. Чи то державні підприємства, чи то приватні. Нині ухвалено урядову програму «Польща — 2000 рік». Вона складається з цілого пакета документів щодо розвитку польської економіки. У ньому визначено, що до 2000 року здійснюватиметься поступове зниження податків, причому чітко зазначено, на скільки і якого року відбудеться зниження. Приміром, нині найвищий податок із щорічного прибутку фізичних осіб становить 45%. Його буде знижено до 33%. Зниження податкових ставок означає, що інвесторами громадяни зможуть стати через купівлю акцій.

— Процес приватизації в Україні відбувається дуже важко. Ту частину власності, яку держава виділила своїм громадянам, люди не хочуть одержувати, не вірячи в те, що ваучер принесе їм реальну користь. У вашій країні такі процеси відбувалися так само складно?

— Впровадження приватизації після семидесяти років відсутності приватної власності — дуже складна справа. Вона потребує грошей. Громадяни України не такі багаті, щоб купувати акції підприємств. Складності української економіки часто не зрозумілі західним інвесторам, і вони не поспішають сюди зі своїми капіталами. В Польщі приватизація пройшла швидше, бо у нас мало заводів-велетнів. Невеликі підприємства приватизувати набагато легше. До того ж традиція приватної власності не переривалася. І сільське господарство, й виноторгівля, й деякі інші галузі майже цілком були в руках приватників. Тому буквально за п'ять років до рук господарів перейшли дві третини народної економіки. І сьогодні дві третини валового продукту виробляють приватні підприємства.

Я глибоко переконаний, що незважаючи на негаразди, наявні сьогодні в Україні, економічні перетворення здійсняться. Звичайно, буде важко. Судячи із статистики, ще 1996 року проходитиме зниження темпів виробництва, але набагато повільніше, а в деяких галузях розпочнеться зростання. І це дуже важливо. Найімовірніше з 1997 року збільшуватиметься зростання виробництва. Що ж до нашого співробітництва, то ми зробимо все можливе, щоб воно було взаємовигідне.

Ласкаво просимо до Польщі!

«Діловий компас підприємця» підготували: Леонід БРОВЧЕНКО, «Голос України»; Євген КРАСНОВСЬКИЙ, редактор всеукраїнської податкової газети «Плюс-мінус».

Хочуть сірістю здивувати світ,

або Чому такий скромний вигляд мають ряди українських меценатів?

Озиватися на чужий біль, на чужу біду — одне з найблагородніших людських прагнень. Причому, озиватися не гаслами, не деклараціями, як ми робили донедавна, а поданою рукою конкретній людині. Справді-бо, то розумним сказано: легше любити все людство, ніж свого сусіда в комунальній квартирі.

Правник із канадського міста Гамільтона Віктор Роєнко ніколи в Україну «порожняком» не їде. Бо вважає святим обов'язком допомогти молодій державі, за створення якої все своє життя боровся, міцно стати на ноги, посісти гідне місце в світовому співтоваристві. Це він один із перших за кордоном підтримав благодійний проект створення культурно-туристичного центру в Каневі, тричі привозив доволі великі вантажі з гуманітарною допомогою, яка потрапляла в Ладижинську дільничну лікарню, неподалік Умані, і в київські шпиталі. Були то здебільшого ліки, медичне обладнання... Водночас видав свою працю «Друга світова війна», значну частину накладу якої подарував для бібліотек українського війська. Тепер Віктор Роєнко тісно співробітничає із Всеукраїнським фондом відродження видатних пам'яток історико-архітектурної спадщини імені Олеся Гончара. Власне, з того і почалася розмова оглядача нашої газети з правником із Гамільтона.

— Президентський указ про створення фонду з'явився на початку літа нинішнього року, — сказав пан Роєнко. — Але ця багатопланова робота ведеться як в Україні, так і в діаспорі вже протягом кількох років. Зокрема, працює комітет з питань відбудови Михайлівського Золотоверхого монастиря, зруйнованого більшовицькими варварами у 30-х роках. Донедавна комітет очолював незабутній Олесь Гончар, до речі, автор відомого роману «Собор». Тепер ці функції перейняв на себе академік Петро Тронько. Я представляю інтереси комітету в Канаді. Ось бачите, спеціальні заклики до українців усього світу з проханням посприяти відновленню української святині — їх я повезу за океан.

— Але та робота, якщо не помиляюсь, в діаспорі вже почалася?

— Так, ще два роки тому. Але організація... Гроші ж бо нікому не заважають. Скоріше, навпаки. Тож треба людям роз'яснити, треба їх переконати в тому, що відбудова монастиря — вкрай потрібна річ. Для наших душ, для України, для її нащадків.

— Дехто міркує, що гроші в Канаді сиплються дощем. Скинув кашкета, пішов у людський гурт — і всі навввипередки кидають долари. Ви вже сказали, що без копіткої організаторської роботи ніхто грошей не дасть. Навіть на конче потрібну справу. А як загалом сьогодні реагують в українських громадах на заклик допомогти матері-Вітчизні? Люди охоче жертвують гроші чи не зовсім?

— Прикро про це казати, але виразно простежується тенденція щодо зниження допомоги з боку діаспори.

— Певно, є для того причини?

— На все є причини. Знаєте, коли постала незалежна Україна, то люди готові були зняти з себе останню сорочку заради української справи. Доходило до того, що дехто навіть власну нерухомість спродував, яку заробляв роками. Та після тих сварок і розломів, які спостерігаємо в Україні, після того, як значна частка допомоги не потрапляє до рук, кому призначена, а нахабно розкрадається різними спритниками, українська діаспора розчарована, мало того, зневірена. А «кривавий вівторок», у який вилився похорон патріарха Володимира, обман народу, коли людям місяцями не виплачується зарплата, — усе це вбило потяг канадських українців до жертовності. Не може мати поваги в світі влада, яка не дбає про свій народ.

Ще три-п'ять років тому достатньо було виступити перед будь-якою аудиторією протягом п'яти-десяти хвилин, і я легко збирав дві-три тисячі доларів. Чи то для підтримки демократичної преси в Україні, чи то для лікування «чорнобильців», чи то для інших нагальних потреб.

Тепер ситуація змінилася. Я навесні 1996 року витратив на поїздки по українських громадах майже дві тисячі канадських доларів, а зібрав — лише вісімсот.

— То чи не ліпше було пожертвувати на благодійні цілі свої кровні дві тисячі — і нікуди не їздити? Не марнувати часу і здоров'я?

— Я не ворожбит, щоби наперед знати, як то воно вийде. А їхати все ж таки треба в канадські провінції, в українські громади, скільки б то не коштувало. Їхати і переконувати людей, що не можна впадати в песимізм, ототожнювати державну бюрократію, нечистих на руку людей з усім українським народом.

— Тепер багато наших співаків, музикантів, художників хочуть потрапити за океан. Бодай на тиждень-другий. Нерідко трапляється, що, окрім квитка на дорогу, вони не мають жодного долара в кишені. І розраховують лише на допомогу діаспори.

— Я сам з такими людьми стикався. І допомагав їм. Житлом, харчами, транспортом. Ще й гроші давав на дорогу. Бо дуже шаную українське мистецтво і тих, хто його творить. То, без перебільшення, діаманти нашої нації.

Та біда в тім, що таких діамантів, за рідкісними винятками, ми в Канаді не бачимо. Здебільшого приїжджають сюди ремісники від мистецтва, які і в Україні не мають популярності. Щось вони випрошують, щось заробляють, але то аж ніяк не додає авторитету молодій державі. Як і доброго враження про українську культуру. Скоріше, навпаки. Бо в західному світі, передусім в уяві пересічного канадця, складається враження про українське мистецтво як про щось вторинне, примітивне, не варте уваги.

Точка зору

Приїжджають із сірістю і хочуть здивувати світ. Та ще й такі ціни заламують за свої полотна чи концерти, що в канадців очі на лоба лізуть. Чи то такі самовпевнені в своїй «геніальності», чи то думають, що ми живемо в культурній резервації і нічого путнього не бачимо.

— Пане Вікторе, не так давно створено Лігу українських меценатів, якої ви не могли обминути. Чим вона може прислужитися Україні?

— Ні, я відмовився туди увійти. І з доволі принципових причин.

— Можете їх назвати?

— А чого ж, ніякої таємниці тут немає. Бачите, ще кілька років тому я запропонував створити Фундацію українських меценатів. Мало того, я готовий був зайнятись її організацією, щоби заробити мільйонні фонди, звісно у доларах, і черпати з них гроші. Насамперед для підтримки талановитої молоді, щоби вона мала змогу студіювати у престижних університетах світу, сприяти книговидавничій справі в Україні, допомагати українській науці, яка опинилась у вкрай тяжкому становищі.

— Фундація мала діяти лише за океаном, на американському континенті?

— Ні, я бачив її у значно ширших масштабах. Так, я міг би займатися її справами в Канаді, інший — у Німеччині, ще інший — у Росії... І так далі.

Але я мислив собі цю благодійну структуру зовсім інакше, ніж мої опоненти. Щоби люди, які жертвують гроші, не входили до керівництва фундації, не накидали свої уподобання, свою волю іншим.

— І все ж таки будемо сподіватися, що доброчинність, меценатство в нашому суспільстві стануть усталеною неписаною нормою. «Вистерігайся злого — твори добро», — так настановляє християнська праведність, а всі ми належимо до великого християнського народу.

— Творити добро, підтримати людину, яку обступила біда, — все це глибоко закорінено в нашому народі. Пригадаймо, скільки храмів спорудив за власний кошт гетьман Іван Мазепа, скільки талановитих дітей з незаможних галицьких родин навчалось у вищих школах за кошт митрополита греко-католицької церкви Андрія Шептицького. А дитячі сиротинці, братські школи, шпиталі для бідних — усе це було в Україні. І має повернутися. Звісно, в нових, сучасних формах.

Тільки треба, щоби ці процеси стимулювалися державою, відповідним законодавством. Бо не буде банкір чи підприємець давати гроші для постановки нового спектаклю чи влаштування виставки живопису, якщо, окрім офіруваних на добру справу п'яти тисяч гривень, треба сплатити ще приблизно стільки ж податків. І не треба звинувачувати багатих людей у нелюбові до мистецтва чи у відсутності патріотизму. Бо вкладати гроші в мистецтво, науку, культуру має бути для кожного не тільки престижно, а й вигідно. Як в усьому цивілізованому світі. Але для того треба запровадити законодавчим шляхом пільгове оподаткування тих коштів, які йдуть на благодійні цілі, які вкладають у розвиток освіти чи культури.

Розмову вів Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ.

За листом читача

«Вороги народу» у Тиниці,

або Профспілка без портфеля і членів організації

Майже 300 селян Тиниці у серпні написали заяви про вихід з профспілки АПК. Голова місцевого господарства «Світанок» Василь Топтун у своїй заяві попросив ще й увільнити його від обов'язків члена президії Бахмацького райкому профспілки працівників агропромислового комплексу...

Унікальний для тихого профспілкового життя Придесення випадок мав мало не детективне продовження. Коли до чернігівського корпункту було надіслано довжелезний, аж на 16 сторінках, лист від голови профкому Валентини Риженко, її будинок у ніч з 18 на 19 вересня зазнав нищівного погрому. Невідомі з натягнутими на голови панчохами почергово палицями розбили всі 10 вікон. Господарка з хворою дитиною, забившись у куток, чекала на гірше: 30 серпня «доброзичливці» спалили їй один із сараїв. Ні, чиркнути сірником не наважились. Але, як побачив я на власні очі, приїхавши на п'ятий день після скоєного, похазяйнували непрохані гості «на совість»: оселя нагадувала пустку, все подвір'я було знівечене битим склом. Залякана господарка з усім домашнім скарбом перебралася жити до батька.

Чотирнадцять років пропрацювала Валентина Іванівна головою профкому в господарстві, не маючи жодного стягнення. За непогані показники в роботі, здобутий певний досвід її обрали членом обкому профспілки АПК.

І ось цього року в Тиниці помітили, що вона не тільки зайва, а й непотрібна людина, якій слід з ганьбою покинути село? Погодьмося: для цього слід мати дуже серйозні підстави.

Чим же так перейшла дорогу односельцям голова профкому? Комусь не видала путівку до санаторію? Перевірка з району показала, що вона справді «зловживала»: тиницькі селяни їздили до Криму, Одеси тощо багато більше, ніж їхні сусіди. Профспілковий ліміт на поїздки до санаторіїв, курортів у 1995 році профспілка перевищила на 223 мільйони карбованців, у 1996-му — на 272 мільйони.

Отже, головна причина неприязні: не боролась як слід за дисципліну на виробництві, не скликала засідань профкому, на яких заслуховували б численних випивох, бракоробів, крадіїв? В. Риженко сьогодні запевняє, що це робилося. А решта членів профкому звинувачує її в пасивності. Мовляв, пам'ятають лише два проведені засідання профкому!

Захищати чи виправдувати діяльність В. Риженко дуже важко. Вона й сама під час зустрічі визнала, що звинуватити її у недобросовісному виконанні службових обов'язків дуже легко: за профспілкову роботу важко прозвітувати центнерами, гектарами. Це в основному «розмовно-виховна», контрольна діяльність. У КСП «Світанок» вісім місяців не отримують заробітної плати, декотрі оцінюють ситуацію на дільницях як катастрофічну. Отже, можна уявити, з яким настроєм люди йдуть на роботу.

Здавалося б, 22 червня загальні збори уповноважених пайовиків мали розібратися, як же вийти самостійно зі скрути (в господарстві переважний обсяг робіт виконують механізатори із Західної України!), але, як пише у своєму листі В. Риженко, заздалегідь підготовлені промовці-керівники підрозділів почали говорити про «незадовільний стан роботи тракторної бригади і що в цьому винна голова профкому». На цих самих зборах, хоча вона була відсутня з поважної причини, її зняли з роботи.

Влітку, як відомо, селяни живуть, заготовляють корми. А в Тиниці, схоже, у червні-серпні головною їх проблемою було, як позбутися голови профкому, яка засумнівалася в законності зняття її з посади й оскаржила у вищих інстанціях вжиті до неї неправомірні дії. Відразу 197 селян підписуються під вимогою (окремі по 2—3 рази!) достроково провести профспілкову конференцію. Члени профкому, всі до одного, пишуть заяви про звільнення від громадських обов'язків. Їдуть одне за одним у село перевіряльники. Вердикт спеціальної комісії райкому профспілки працівників АПК щодо цього промовистий: це «Велика Вітчизняна» війна між головою КСП і головою профкому» (довідка про роботу тиницького профкому). У ній перемагає голова правління.

Переконавшись у складнощах зняття з роботи голови профспілки (маса комісій, юристів), правління КСП «Світанок», «враховуючи тяжкий фінансовий стан господарства, а також те, що профспілкова організація є самостійна громадська організація», з 16 серпня оголосило про відмову свого попереднього рішення про виплату заробітної плати голові профспілкової організації. А потім керівники підрозділів пройшлися виробничими дільницями із заздалегідь приготовленими чистими папірцями й «попросили» написати заяви про вихід із профспілки. А нема профспілки, то й не потрібно нікого звільняти! Немає й проблеми!

У райкомі профспілки АПК мені показали письмові свідчення деяких селян, які підтвердили членам комісії, що їх «змушували написати заяви». Воно й не дивно. КСП — ніби й не військово-режимний підрозділ. Але такі накази керівництва тут виконують в основному безвідмовно. Адже можна просто стати черговим «ворогом народу».

Комбайнер Іван Лютий із тих, хто відмовився виходити з профспілки. Як він вважає, це ще для нього не знати, як кінчиться.

—Коли бригадир викликав нас усіх до ленінської кімнати, — розповідає,—і сказав, щоб писали заяви про вихід з профспілки, я йому на те одказав, що організація мені нічого поганого не зробила. І тому не підписав.

Проте на таке наважилися лише одиниці. Хоча всі в селі знають, що головною причиною кількамісячного конфлікту в Тиниці є не так погана робота голови профспілки, як особисті стосунки між керівником господарства і В. Риженко. Всяке, як мовиться, між людьми буває, але ж для чого в особистий конфлікт втягувати все село? Невже за «профспілкові діла» треба для залякування скаржниці влаштовувати погром у її будинку?

... У Бахмацькому районі 17 головам профспілок працівників АПК заробітну плату сплачують господарства. Начебто це й непогано. Але, на жаль, як за таких умов профспілкові організації можуть не декларативно, а на ділі захищати інтереси не тільки трудівників, а й власні від адміністративного свавілля?

Сергій ПАВЛЕНКО.

Чернігівська область.

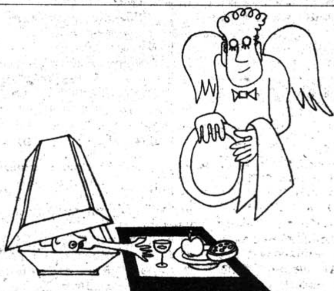
... І в останню путь можна вирушити різними дорогами

АЛЛА ПРОКОПІВНА у різних містах цікавиться: а як справи у колег? І хоча б крадькома, а таки гляне на їхню продукцію. Та й у рідному Донецьку побачивши траурну церемонію, ловить себе на думці, що дивиться на те, що відбувається, поглядом професіонала.

Не дивно: Алла Юрочкіна — начальник планово-виробничого відділу спецкомбінату комунально-побутового обслуговування.

Поховання — її робота.

Ця служба, що входить до складу відділу комунального господарства міськвиконкому, колись була єдиною такого плану. Тут пам'ятають часи, коли ритуальні послуги вважали за дефіцитні, а клієнтів не бракувало. Завдяки спеціалізованим комерційним фірмам, а їх близько тридцяти, у місті склалася цікава ситуація, описана ще Ільфом і Петровим.

Боротьба за клієнта, яка починається вже на порозі ЗАГСу, де сумну подію реєструють, змусила спецкомбінат працювати в умовах жорсткої конкуренції. У родичів померлого є вибір: звернутися до приватної контори або до державної. Остання між іншим, як і за старих часів, зберегла мережу бюро поховань у всіх районах міста.

Мінімальний набір — труна, вінок, автокефалок, копання могили — обійдеться у 220—230 гривень. Навколо цього мінімуму вибір щонайширший, залежно від заможності клієнта: одних влаштує найдешевша, оббита ситцем труна за 120 гривень, інших — імпортна за 300 доларів, з лакованою кришкою, що відкривається до половини, і «віконцем».

— Рентабельність послуг ми закладаєм мінімальну — 10 відсотків, — розповідає Алла Юрочкіна. — Єдина пільга, що її маємо, — звільнення ритуальних послуг від сплати ПДВ. Решта податків і відрахувань — такі самі, як і в будь-якого підприємця. Місячний доход — 38—40 тисяч гривень — далеко не покриває всі витрати, і служба наша збиткова.

Втім, коли судити за кількістю приватних фірм, ритуальні послуги — бізнес досить прибутковий. Бо у державного спецкомбінату накладні витрати вищі. Свого транспорту немає, орендують у комунального АТП. Плюс надмірна плата за комунальні послуги, електроенергію, телефони. А у приватній фірмі все своє, витрат — мінімум. До того ж, як пояснюють знавці, комерсанти з метою заощадження допускають «відхилення від стандарту» (з'ясовується, у такій справі, як виготовлення труни або вінка, є багато тонкощів). Тож поховання у виконанні комерсантів справді дешевше, ніж «державне». І все ж таки, без такої державної служби місту не обійтися. У її віданні утримання і благоустрій усіх 32 донецьких цвинтарів. Саме спецкомбінат здійснює поховання учасників бойових дій — за рішенням міськвиконкому. Сумний ритуал для близьких ветерана безплатний. І треба віддати належне місцевій владі: гроші за ці послуги вона перекаже справно.

Сюди, у «похоронку», доставляє трупи судмедекспертиза — здебільшого так званих «нічийних» покійників. Нарешті, саме державна служба береться проводжати в останню дорогу мешканців будинку для людей похилого віку, незважаючи на те, що цей заклад не розраховується уже півроку. Навряд чи таким благодійництвом займатимуться комерсанти.

... Чи не найзбитковіша послуга у «похоронці» — оркестр. За нинішніх часів замовляють його дуже мало, віддаючи перевагу панотцю. По-перше, віяння часу. По-друге, дешевше. Адже навіть остання дорога не кожному по кишені.

Ліна КУЩ.

Донецьк.

Малюнок Володимира ВАСЬКОВЦЕВА.

Інкубатор-центр програмує польоти...

СЛОВО «інкубатор» передусім асоціюється з курчатами, яких утримують в тісних клітках. «Птахи» ж із інкубатор-центру Державного університету «Львівська політехніка» літають високо.

Будь-яка нова справа розпочинається з найсміливішого польоту фантазії, з ідеї. Для Любові Максимович, випускниці «Львівської політехніки», високі польоти розпочалися три роки тому, коли вона, вже як магістр ділового адміністрування, збиралася на стажування до США.

— На людину не повинна тиснути стеля, — говорила Максимович, — інакше вона не зможе рости, «задихнеться».

Любов Максимович стрімко підняла планку. Які ж послуги надає інкубатор-центр, ця некомерційна, така незвична для наших співвітчизників структура? Передусім господиня просторого, озброєного всім необхідним офісу, зустріне «неофіта» запитанням: «Наскільки ваше починання для вас важливе?» Бо якщо ідея нової справи не заповнює всі клітини розуму й душі, вона може лопнути, мов мильна бульбашка. Потому Любов Максимович цікавиться у співрозмовника, хто ще займається цією справою і кому вона потрібна. Бо ж варто вивчити досвід попередників.

Відтак інкубатор-центр пропонує адреси відповідних закордонних донорських організацій, до яких можна звернутися з бізнес-планом. Але ж треба вміти його скласти. І в цьому допоможе інкубатор. Курс «Основи бізнес-планування» є однією з тренінгових програм, що розрахована на 18 годин. Такі короткотермінові курси не дають сертифіката освіти, але озброюють підприємців конкретними знаннями. Сам інкубатор — це результат втілення бізнес-проекту Любові Максимович, який був реалізований за фінансової підтримки уряду США.

Серед тренінгових програм — «Основи фінансового менеджменту», «Основи маркетингу», «Жінка в бізнесі» та інші. До інкубатора звертаються по найрізноманітніші послуги (від навчання, консультацій — до права користуватися оргтехнікою і приміщенням). Поки що інкубатор функціонує за рахунок підтримки «Львівської політехніки», дотацій та пожертв, але ним уже зацікавилися німецькі асоціації інноваційних центрів. Рада міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX) запросила Любов Максимович до програми «Громадські зв'язки», яка фінансується урядом США. Ця програма передбачає стажування в США 649 підприємців, правознавців, представників місцевих органів влади.

За час своєї діяльності інкубатор надав послуги понад 50 фірмам, допоміг стати на ноги 10 підприємствам. Є всі підстави говорити про значні успіхи інкубатора, але... Любов Максимович знову піднімає планку. Її вже не влаштовує досягнуте. Вона хоче мати кваліфікованих працівників, постійне фінансування, щоб надавати послуги на високому рівні і, зрештою, здобути статус спеціаліста міжнародного рівня у галузі підприємництва.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Львів.

Живу поза законом

ЗА ФАХОМ я інженер-конструктор. Працювала на великому заводі, що належав до «оборонки». Коли наш монстр зупинився і КБ рік прогуляло у «безрозмірній» відпустці, активно почала шукати нову роботу.

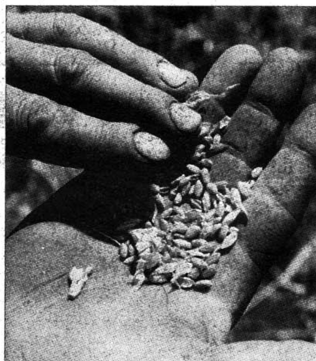
Не розповідатиму, скільки було витрачено на це часу, нервів, «презентів» — все дарма. Коли я втратила будь-яку надію влаштуватися і стояла з останньою своєю кришталевою вазою на базарі, до мене підійшла знайома, котру я не бачила кілька років. Поспівчувавши моїм негараздам, вона пообіцяла допомогти. І справді, через кілька днів пролунав телефонний дзвінок, і Наталка повідомила, що для мене є чудова робота — місце гувернантки в «заможному домі». Від несподіванки я сторопіла й не могла вимовити ні слова. Наталка зрозуміла мій стан і терпляче пояснила, що з відповіддю я можу не дуже поспішати, однак і розмірковувати надто довго теж не слід. «Конкурентки насідають з усіх боків, — застерегла вона. І додала: Але ти не дуже переживай, адже в тебе перед ними чимало переваг: ти інтелігентна, скромна жінка, знаєш англійську мову, працюєш з комп'ютером, умієш грати на фортепіано, гарно малюєш, готуєш страви і, головне, тобі за сорок. Дружині бізнесмена, котрій я тебе рекомендувала, особливо сподобався твій вік, сама знаєш чому»...

Через тиждень я вже працювала у великій фешенебельній оселі. Моїм підопічним був п'ятирічний хлопчик, з яким я швидко знайшла спільну мову — допоміг досвід виховання двох синів. Господарі, 25-річна жінка-красуня і 30-річний спортивної статури чоловік, від'їжджали до свого офісу о пів на восьму, і я, помивши після них посуд, готувала сніданок своєму вихованцеві. Крім занять і прогулянок з хлопчиком, до моїх обов'язків належить також приготування легкої вечері для господарів. Але не завжди, найчастіше вони вечеряють у ресторані чи в офісі зі своїми партнерами.

Про нову роботу знають лише мої домашні. Чоловік не дуже задоволений нею, але ті 300 гривень, що я заробляю щомісяця, — єдиний доход нашої сім'ї, і він мовчить. Друзям і знайомим незручно зізнаватися, що я працюю гувернанткою, адже пам'ятають мене золотою медалісткою у школі, в інституті — іменним стипендіатом, на заводі — провідним конструктором... І ще з однієї причини не розповідаю про свою «посаду». Якщо дізнаються про неї податківці і доведеться сплачувати податки, тоді в ній не буде для мене жодного сенсу. Тому живу я нині поза законом...

Записала **Лідія ТИТАРЕНКО.**

Черкаська область.

Смачного!

Хліб без... борошна

Одна приватна фірма у Сумах освоїла виробництво так званого зернового хліба.

Зовні буханець як буханець, та й за смаком він мало відрізняється від традиційного продукту. Дивне те, що для його випікання не потрібне борошно. Натомість використовують зерно пшениці чи жита, яке спочатку замочують, а потім за спеціальною технологією певний час фільтрують у діжах.

Новинка має ряд істотних плюсів. Зокрема, зерновий хліб коштує значно дешевше. А ще, оскільки зерно не зазнає механічної руйнації і зберігає свою природну структуру, це позитивно впливає на харчову цінність продукту.

Віталій МАКСЮТЕНКО.

Сумська область.

Імідж — справа наживна

РАЗОМ із розробкою власних моделей одягу, його пошиттям у себе приватна фірма «Імідж» ставить перед собою завдання й тиражувати ці моделі.

Зважаючи на те, що фірмі ще належить набути іміджу, бо від дня її заснування минуло лише п'ять років, зосередимось на старті. Вже одне з ательє «Іміджу» «оживляє» першу колекцію моделей, у стадії підготовки договори про співпрацю ще з кількома фірмами, які шитимуть модельний одяг від «Іміджу» не лише для дорослих, а й для дітей.

— Ми хочемо, щоб наші колекції мали змогу придбати не лише грошовиті люди, а й із середнім достатком, — каже президент «Іміджу» Альберт Целіщев. — Щоб їм не треба було йти на ринок і брати одяг аж ніяк не кращої якості турецького виробництва. Тож наші колекції мають бути добротніші.

Як бізнесмен, Альберт Васильович переконаний, що вид діяльності його фірми, по-перше, не має меж удосконалення в творчому плані. По-друге, ця ніша міста поки що потребує заповнення. Потретє, не слід забувати, що в місті багато ательє і фірм, які виготовляють не завжди те, що вміють і що хотілося б. Багатьом доводиться шити і спецівки, і наволочки, і простирадла. А дбати про свою професійну кваліфікацію ніколи.

В «Іміджі» зрозуміли, що слід зайнятись і таким досить специфічним видом послуг, як консультування клієнтів, тих самих жінок — про потрібну їм зачіску, макіяж, денний та вечірній туалет...

«Імідж» співпрацює з Київським Центром розвитку моди. Нині, не приховує Альберт Целіщев, запоріжці пристали до ідеології Центру на чолі з Григорієм Корсуненком. Сьогодні фірма — повноважний представник організаційного комітету Міжнародного фестивалю моди «Чарівна голка» на Запоріжжі. І це має допомогти в об'єднанні модельєрів з тим, щоб спільними зусиллями вирішувати багатоцільові завдання розвитку модельного бізнесу.

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

За Садиріним — хоч у вогонь...

Остаточне рішення про роботу Павла Садиріна, який до 9 листопада був головним тренером футбольної команди «Зеніт», буде прийнято радою акціонерів пітерського клубу до 16 листопада. Про це повідомила прес-служба адміністрації Санкт-Петербурга.

Акціонери ФК «Зеніт», тобто по суті власники цього футбольного клубу, під тиском громадської думки вирішили знову повернутися до розгляду питання про підписання нового контракту з Садиріним. Відставка головного тренера команди викликала бурю протестів і з боку прихильників «Зеніту», й офіційних осіб міста. Звернення на підтримку Садиріна підписав навіть місцевий представник президента Росії Сергій Циплясв. Губернатор Санкт-Петербурга Володимир Яковлєв за підсумками розмови з Садиріним висловився за продовження його роботи в «Зеніті».

Відбулися і збори футболістів команди, на яких усі практично одностайно виступили на підтримку колишнього головного тренера. А семеро провідних гравців (Кулик, Боков, Зубко, Данилов, Кондрашов, Бобров і Хомуха) фактично поставили ультиматум перед радою акціонерів: «Переконливо просимо вас переглянути це рішення. Інакше ми відмовляємося виступати за команду в чемпіонаті Росії з футболу в сезоні 1997 року», —пишуть футболісти у відкритому листі.

НА АРЕНАХ КРАЇНИ І СВІТУ

Баскетбол. Українські клуби продовжують виступати в європейських турнірах. Радує чемпіон України київський «Будівельник-Хорда», який у розіграші Кубка Європи в гостях переміг російський колектив «Акваріус» (Волгоград) — 82:70. До речі, після першого тайму українська команда поступалася 40:44. Але після перерви підопічні Геннадія Защука зіграли чудово.

У цьому ж турнірі донецький «Шахтар», на жаль, поступився лише очком (85:86) лідеру підгрупи саратовському «Автодорожнику» на його майданчику.

***

У передостанній день нинішнього року в Стамбулі відбудеться матч усіх зірок європейського баскетболу.

Команду «Сходу» очолить знаний югославський фахівець Душан Івкович. Збірна Югославії, якою він керував, 1990 року стала чемпіоном світу, тричі була найсильнішою в Європі (1989, 1991, 1995). Нині пан Івкович — головний тренер грецького «Олімпіакоса», одного з найсильніших клубів континенту.

Не менш колоритна постать — на чолі збірної «Заходу» — іспанець Мануель Санчес. Майже все його баскетбольне життя пов'язане з мадридським «Реалом». У його складі Лоло (так його називають уболівальники) сім разів здобував золоті медалі національного чемпіонату, чотири рази вигравав Кубок європейських чемпіонів. Окрім того, Санчес провів 68 матчів за збірну Іспанії. Коли став головним тренером «Реала», привів клуб до восьми перемог у національному чемпіонаті та двох виграшів Кубка чемпіонів. Протягом останніх трьох років Лоло очолює іспанську збірну.

У стамбульській зустрічі «Схід»—«Захід» візьмуть участь 24 баскетболісти (20 європейців і чотири «легіонери» з-за океану). Шістнадцять імен визначить уболівальницький референдум, ще вісім отримають персональні запрошення від Міжнародної федерації баскетболу, яка опікає цю подію.

Шахи. В Іспанії відбувся чемпіонат світу серед юнаків та дівчат у різних вікових категоріях. Чемпіонкою серед дівчат до 16 років стала українка, міжнародний майстер з Керчі Ганна Зозуля.

Футбол. Відбувся пропущений матч у першій лізі. «Верес» (Рівне)—«Металіст» (Харків) . 1:4.

Теніс. Четверта ракетка АТП Горан Іванишевич (Хорватія), вигравши фінальний матч у росіянина Євгенія Кафельникова, третього номера в світовій класифікації і посіяного в Москві під першим номером, — 3:6, 6:1, 6:3, став переможцем турніру «Світової серії» Асоціації тенісистів-професіоналів Кубок Кремля і заробив 157 400 доларів.

Уперше розіграш Кубка Кремля, який відбувався всьоме, зібрав такий титулований фінал і рекордну аудиторію на трибунах «Олімпійського». Серед 18 тисяч глядачів був глава уряду Росії Віктор Черномирдін і «знаний історик, тонкий знавець української душі», мер Москви Юрій Лужков.

Бокс. Ми вже повідомляли про юніорську першість світу, що відбулася в Гавані, де збірна України була третьою, а севастополець Яценко виграв золоту медаль у ваговій категорії 91 кг. Але в нашій команді відзначилося ще кілька спортсменів. Срібна медаль у миколаївця Машкіна (57 кг). На третю сходинку п'єдесталу піднялися: севастополець Костенников (48), іванофранківець Боднар (54), білоцерківець Ходаковський (60), Головізін (75) з Південноукраїнська, луганець Смирнов (81) та херсонець Сидоренко (понад 91).

У компанії найсильніших

Хокейна збірна Канади очолила рейтинг-аркуш національних команд, який оприлюднено в штаб-квартирі Міжнародної хокейної федерації (ПХФ) в Цюріху (Швейцарія). Канадці — віце-чемпіони світу і фіналісти останнього розіграшу Кубка світу.

На другому місці росіяни, які були четвертими на останньому чемпіонаті світу і вийшли до чвертьфіналу кубкового турніру. І лише на третьому рядку того аркуша — чемпіони світу хокеїсти Чехії. П'ята позиція у володаря Кубка світу і бронзового призера чемпіонату світу-96 — збірної США.

У чому ж річ? Виявляється рейтинг виводився не лише за підсумками виступу першої команди кожної країни, до уваги бралися й результати ігор молодіжних та юніорських колективів.

Збірна України посідає чотирнадцяту позицію у списку з 50 пунктів.

Пропонуємо список двадцяти найкращих національних хокейних команд світу: Канада, Росія, Чехія, Швеція, США, Фінляндія, Словаччина, Німеччина, Швейцарія, Норвегія, Італія, Франція, Польща, Україна, Латвія, Білорусь, Данія, Австрія, Угорщина, Японія.

До речі, нагадаємо, що саме Україні доручено проведення молодіжного чемпіонату світу серед команд групи Б. Він відбудеться з 27 грудня по 5 січня. На цих змаганнях фаворитом вважається українська команда, яка вже виступала у групі А. І, звісно, мріє про повернення до компанії найсильніших.

У грудні на майданчиках Польщі за олімпійську путівку до Нагано (Японія) поборється і наша національна збірна.

Арбитражным судом Донецкой области (340105, Донецк, б. Пушкина, д.34) возбуждено дело № 38-1-5 Б о банкротстве Новотроицкого рудоуправления (342322, п. Новотроицкое Волновахского района Донецкой области), расчетный счет № 002633803 в Докучаевском АК ПИБ Докучаевска Донецкой обл., МФО 334204.

Заявления кредиторов, санаторов подаются в арбитражный суд в течение месяца со дня опубликования объявления.

Арбітражний суд Івано-Франківської області за заявою Державної податкової інспекції міста Коломиї 02.08.1996 року порушив справу № 311/3 «Про визнання банкрутом МО «Арго» (Коломия Івано-Франківської області, вулиця Січових Стрільців, 102).

Претензії кредиторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд по Автономній Республіці Крим Сімферополя порушив справу № 1497-5 про визнання банкрутом фірми «Інформ-супроводження» ЛТД, юридична адреса: 333000, Сімферополь, вул. К. Маркса, 34; р/р 7468757 в АКБ «Крим-банк», МФО 324816, свідоцтво про реєстрацію № 20701696.

Вимоги кредиторів та заяви санаторів подавати до арбітражного суду за адресою: 333000, Сімферополь, вул. К. Маркса, 18, у місячний термін.

Арбітражний суд Харківської області (Харків-2, вул. Сумська, 64) порушив 3 жовтня 1996 р. справу № 4968/7-71 про визнання банкрутом виробничого кооперативу «Тесла-2». Юридична адреса: Харків, вул. Потебні, 10, р/р № 461401 у 2 філії КФС «Експобанку», МФО 351964.

Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення арбітражним судом за адресою: Харків-2, вул. Сумська, 64.

Арбітражний суд Луганської області (348016, Луганськ, пл. Героїв Великої Вітчизняної війни, 3-а) порушив справу № 75/96 від 21.05.1996 року про банкрутство державної холдингової компанії «Луганськтепловоз» (раніше ВО «Луганськтепловоз»), юридична адреса: Луганск, вул. Фрунзе, 107.

Заяви кредиторів і санаторів приймають протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбітражний суд Чернівецької області (274010, Чернівці, вул. О. Кобилянської, 14) за позовом ДПА Чернівців порушив справи про банкрутство:

СТВО «Спектр» (274000, Чернівці, вул. Котляревського, 18/2, р/р 601316 у ПІБ Чернівців), справа № 5-70-82/Б;

МПП «Івасик» (274000, Чернівці, вул. Руська, 263, р/р 2468375 в АКБ «Укрсоцбанк»), справа № 5-69-81/Б;

ЗАТ «Парадіз груп» (274000, Чернівці, вул. Комарова, 13а/720, р/р 2467794 в ПІБ Чернівців), справа № 5-68-80/Б;

ТОВ ВКФ «Анкор» (274000, Чернівці, вул. Воробкевича, 5/103, р/р 467036 в КБ «Зелена Буковина»), справа № 5-75-85/Б.

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

Арбитражный суд Днепропетровской области (320090, Днепропетровск, пр. Кирова, 1) возбудил дело № Б2-153 о банкротстве общества с ограниченной ответственностью «Норма», юридический адрес: 320070, Днепропетровск, ул. Набережная Ленина, 18, р/с 10467306 в КБ «Приватбанк», МФО 305299, ОКПО 20214364.

Арбитражным судом Луганской области возбуждено дело № 211/9 о банкротстве совхоза «Восход» Краснодонского района, юридический адрес: село Белоскелеватое Краснодонского р-на, ул. Школьная. Расчетный счет № 406136 в Краснодонском отделении АК АПБ «Украина».

Українські поетеси Америки

ПОМИЛКИ тут немає. Розповімо про жінок-літераторів, чия творчість розвивалася й розвивається за океаном.

Вочевидь, найпомітнішою постаттю серед них є Віра Вовк (Селянська). Вона народилася в Бориславі, освіту одержала в Європі та Бразилії. Професор Віра Селянська очолює кафедру германістики в університеті Ріо-де-Жанейро. Вона — авторка понад десяти збірок поезій, кількох прозових творів, п'єс та книжок перекладів. Завдяки перекладачці Вірі Вовк американські читачі відкрили для себе творчість українських поетів, зокрема Василя Голобородька та Ігоря Калинця.

На Львівщині народилася й Ліда Палій — поетеса та прозаїк із Канади. Вона — частий гість України, читачі із задоволенням знайомляться з літературними творами Лідії, присвяченими туристичним мандрівкам по світу.

Та найбільше україномовних поетес жило й живе у США. Тут творили відомі читачеві Оксана Лятуринська та Наталія Левицька-Холодна. Це письменниці класичної школи, зміст поезій яких визначали традиційні для нашої літератури теми.

Особлива сторінка української американської літератури — творчість Патриції Килини. Вона німецько-норвезько-ірландського походження, вивчила українську мову й пише нею вірші, оповідання та п'єси. Також Патриція Килина перекладає англійською мовою новели Василя Стефаника та Михайла Коцюбинського.

Молоду українську поезію в США представлено Марією Ревакович.

Треба зауважити, що в Америці щороку виходить кілька десятків україномовних книжок, які репрезентують діаспорну літературу. Вона різна і за змістом, і за художнім рівнем. Адже якщо не можуть бути великої ріки без маленьких струмків, то й літератури нема без розмаїття поетичних голосів. Нині в Україні гостює Дарія Рихтицька — авторка цікавих збірок віршів, видання яких кожного разу стає неабиякою подією для шанувальників поетичної творчості. Оригінальні поезії Дарії Рихтицької — це вічні емоційні прояви любові до рідного краю, осмислення долі різних поколінь української еміграції.

Як відомо, українські поети з Америки створили поетичну школу, що увійшла до історії літератури як нью-йоркська. Крім згаданих поетес, до неї належать передусім поети Богдан Бойчук, Богдан Рубчак, Юрій Тарнавський, Марко Царинник. Твори нью-йоркської школи відрізняються інтелектуалізмом змісту та вишуканістю форми. Проте на них позначилася відірваність їхніх авторів від батьківщини, її літератури та мови.

Отже пам'ятатимемо, що великі ріки живляться і притоками, і навіть маленькими струмочками.

На знімку: Дарія Рихтицька.

Олег МАРТУСЬ.

З телетайпа

«Дядя, ведь недаром?»

В українські мізки давно закрався сумнів щодо доцільності існування переважної більшості пам'ятників героям 1917 року. Інша річ — герої 1812-го. Отож, у Золотоноші відкрито пам'ятник Дмитрові Неверовському. Неверовський народився в сім'ї сотника в знаменитій наднiпрянській Прохорівці, яка знала й видатного вченого Максимовича, й самого Шевченка. У 33 роки став генерал-лейтенантом. Хоробрість нашого полководця високо оцінили і Кутузов, і Наполеон. Помер Неверовський від ран у шпиталі німецького міста Галле. Сто років його останки пролежали в німецькій землі, а потім були перенесені на Бородінське поле, де український вояк не поскупився на славу російській зброї.

Спокій бюргера проти його апетиту

А тим часом глава німецького зовнішньополітичного відомства Клаус Кінкель відвідав одну з боннських пекарень і особисто закла у електричну піч деко з тістом для булочок, а затим ще й дочекався випічки. То були не просто такі собі апетитні пампушки, а річ у ФНР майже неймовірна, бо сталося це в неділю. Перші «недільні» булочки поклали край багаторічній суворій забороні німецьким пекарям працювати в неділю та святкові дні, аби не порушувати спокою бюргерів. Згідно з нещодавно прийнятим законом, віднині у вихідні пекарі можуть випікати, а продавці торгувати свіжою випічкою.

Чоловік, який блукає

Десь рік тому система шлюбних відносин Саудівської Аравії поповнилася нововведенням, яке вже набуло рис масового суспільного явища. Це називається «феномен чоловіка, який приходить або ж блукає». Сенс нової традиції, що була започаткована в Ель-Кусей мі (за 400 кілометрів від Ер-Ріяда) й стала національною модою, полягає в цілковитій відмові майбутньої дружини від власних майнових прав і частки в родинному бюджеті. Чоловік має право наносити своїй половині візити головно вдень, не зловживаючи при цьому і гостинністю. Так, як би це робив, скажімо, сусід із чутливим серцем. Де чоловік блукає по закінченні світлового дня — його особиста справа.

«Колишні радянські» — такі привабливі

Польська поліція ліквідувала одне з наймогутніших угруповань, що спеціалізувалося на торгівлі краденими авто. Ця банда, в котрій були поляки й білоруси, користувалася автоматами, сотовим міжнародним зв'язком і у вільний від роботи час відпочивала в апартаментах «люкс» у польській столиці. Злочинці, за даними поліції, переправили через кордон «дуже велику кількість» машин, яку неможливо вирахувати. Наших нинішніх та колишніх земляків обирають тут на дорогах, базарах, готелях, гуртожитках, а іноді прямо на вулицях серед білого дня. З них збирають данину в 23 поїздах, які щодоби перетинають східний кордон Польщі. Платять за «охорону» в поїзді, за «проїзд» по шосе, «за безпеку» перебування, за «місце» на базарі тощо.

На Бога надійся. Однак!

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ опитування служби «СОЦІС-Гелап», більшість респондентів оцінює теперішнє економічне становище як погане та дуже погане.

У такій ситуації половина респондентів сподівається тільки на власні сили, кожен п'ятий покладає надії щодо власного добробуту на скоординовані дії усіх трьох гілок влади. 15 відсотків розраховують на Президента, а 12 уже не сподіваються ні на кого, іншими словами, у відчаї. Покладаються на себе переважно люди молодого та середнього віку, з середнім і вищим рівнем освіти. Респонденти віком від 55 років, з початковою чи незакінченою середньою освітою частогусто не сподіваються вже ні на кого. Цікавою виявилася і така закономірність: жінки масовіше впадають у відчай, аніж чоловіки.

Коли матеріальне становище погіршуватиметься, то майже кожен третій шукатиме підробіток, 18 відсотків спробують знайти високооплачувану роботу і така ж частина респондентів не робитиме нічого.

Менш популярними виявилися такі способи виходу із ситуації, як зміна професії (8 відсотків), спроба відкрити власну справу (6 відсотків), звертання до Бога (6 відсотків), пошуки роботи за кордоном (5 відсотків), допомога батьків, родичів та друзів (5 відсотків).

До активних дій у разі погіршення матеріального становища здебільшого схильні респонденти молодого та середнього віку, з високим рівнем освіти. Серед респондентів, яким за 45, поширені пасивні настрої: «нічого не робитиму, терпітиму, скільки зможу. В кращому разі — звернуся до Бога».

А у нас

«Макдональдс» як філія статуї Свободи

Якщо у вас відкривають «Макдональдс», значить, у вас усе о'кей: вважайте, ви ввійшли до кола розвинених демократій. Так жартують у нових країнах. Хай би як там було, але ближчим часом киянин навіть із середніми доходами зможе відвідати американський ресторан «Макдональдс». Про це йшлося на зустрічі голови Київської міської держадміністрації Олександра Омельченка з директором європейського відділення цієї відомої компанії Карлом Фріцем. Пан директор зауважив, що компанія «Макдональдс» пропонує свій внесок у розвиток сервісної мережі Києва. Наступного року буде відкрито сім ресторанів.

900 кілограмів золота - не межа

Наступного року в Україні буде видобуто 900 кілограмів промислового золота. Цю цифру оприлюднив міністр промисловості Валерій Мазур. П'ять родовищ нині розвідують, на трьох із них у розпалі гірничі роботи: пройдено стволи, прокладають горизонтальні виробки. Якщо в Україні буде створено АТ «Укрзолото», то вже за три-чотири роки, залежно від обсягів вкладень, країна зможе видобувати від 12 до 15 тонн золота на рік. Голова Держкомітету з геології та використання надр Микола Гавриленко вважає, що «перспективи на золото досить високі й мало вивчені».

ЧИ ПОТРІБЕН ПАТЕНТ НА... ГУМУ ДЛЯ КОХАННЯ?

РАНІШЕ у газетних кіосках торгували різним ходовим крамом. Паралельно з друкованою продукцією. Зарплата у кіоскера — 6 відсотків від реалізованого. Отож, разом і «набігало», аби якось сяк-так протриматись.

Нині ситуація змінилася. Безоплатний патент (дозвіл на реалізацію) видається лише на обмежене коло товарів. Так, за подібною методою в газетних кіосках дозволено торгувати (окрім друкованої продукції, виготовленої в Україні)... дровами, вугіллям, комбікормами, м'ясом, рибою, картоплею тощо. Натомість потрібен платний патент, скажімо, на мило туалетне (на господарське —ні), губну помаду (зубну пасту чи порошок — ні), іграшки, взуття, тютюнові вироби тощо.

До речі, ті самі цигарки кмітливі перекупники частенько продають поруч з кіоском, зрозуміло, не вносячи в бюджет жодної копійки. Газетні кіоски поки що державні. І вони справно сплачують в місцевий бюджет всі обов'язкові платежі, в тому числі за товари, що їх реалізовують за безоплатним патентом. Проте тут виникають метаморфози. Приміром, в кіосках дозволено торгувати «виробами народних промислів». А от виготовлені з пластмаси іграшки (хоч на них є ліцензія, що це — товари народного промислу) податкова інспекція до таких не відносить. Так само спірним для неї залишається питання, чи потрібен патент для реалізації... гуми для кохання. От тампонами, туалетними прокладками та папером, дитячими пелюшками та «іншими видами санітарно-гігієнічних виробів» торгувати можна. А презервативами — ні. Спересердя одна з кіоскерок під час чергової перевірки кинула податковому інспектору:

— За таких підходів матимете не відрахування до бюджету, а дулю з маком...

В газетних кіосках дозволяється реалізовувати ходовий крам. Але за патент потрібно викласти еквівалент 80 екю. І видають папірець не менш як на три місяці. А це — близько 540 гривень. У Мукачевому — понад 20, Сваляві, Хусті, інших райцентрах — близько 10 кіосків. Якщо взяти патент на всіх, коли вони себе окуплять?

Складається враження, що хтось цілеспрямовано прагне загнати державні газетні кіоски в глухий кут, аби віддати їх на відкуп приватним комерційним структурам. Останні ж навряд чи торгуватимуть у них періодичними виданнями. Отже численна армія громадян, котрі звикли купувати газети в кіосках, залишиться з тим, про що так влучно казала податковому інспекторові кіоскерка.

Микола ГОРВАТ.

Закарпатська область.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія:О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А.ГОРЛОВ (перший зам. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 228657.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311213.